…ЫЙ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

…68 (8289) | 1957 оной мартын 21, четверг | Сэн 20 мүнгэн

Һайрамай уһа тогтоохо

Энэ жэлдэ республикын колхоз болон совхозуудта хүдөө ажахын культурануудай, үбһэ ногооной ургасые нёдондоной-хиһоо хоёр, гурба дахин дээшэлүүлхэ гэһэн харюусалгатай зорилго КПСС-эй обкомой һаяхан үнгэрһэн дүрбэдэхи пленум табиһан байна. Тиигээгүйдөө республикынгаа хүдөө ажахын гол һалбари—мал ажалые амжалтатайгаар хүгжөөжэ шадахагүй бологдоно бшуу.

Табигдаһан энэ зорилгые хүсэдөөр бэелүүлхэ арга боломжо хаа хаанагүй гүйсэд бии. Колхоз болон совхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, аймагуудай партийна, советскэ организацинууд урда жэлнүүдэйнгээ алдуу эндүүе мэдэржэ, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа элирүүлжэ, үндэр баян ургасын түлөө миил хооһон үгөөрөө бэшэ, харин бодото хэрэг дээрээ тэмсэхэ уялгатай.

Мүнөө үедэ хээрын саһан хайлажа эхилбэ. Эгээл энээхэн сагта колхозуудай, совхозуудай, МТС-үүдэй хүсые һайрамай уһа тогтоолгодо хэрэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, манай республикын гандуу, шииг нойто багатай эрхэ байдалда һайрамай уһан угаа ехэ туһа нэмэри боложо үгэхэ ха юм.

Бичурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Иволгын аймагуудай зарим колхозууд жэл бүри хабартаа һайрамай уһаар нилээд ехэ тариалангай, сабшалангай газарые уһалжа абадаг заншалтай болонхой. Бичурын аймагай Молотовой, Калининай нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд, Иволгын аймагай «Мартын 8» колхоз жэлдээ хэдэн зуугаад гектарта һайрамай уһа тогтоожо, тэндэһээн ороохо тарианай, хартаабхын, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абажа, амташаһан байха юм.

Үнгэрһэн хабар Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо энээн тушаа ехэхэн худэлмэри хэгдээ һэн. Эндэ һайрамай уһа тогтоохо хэдэн звено бии болгогдожо, тус бүридэнь газар уһалха мэргэжэлтэй хүнүүдые, үбгэжөөлнүүдые табилсаһан юм. Колхозой правлени энэ хүдэлмэридэ ябаһан хүнүүдтэ резинэ сабхи үгэһэн, һайнаар хүдэлжэ, ехэ газар уһалһан хүнүүдтэ нэмэлтэ түлбэри мүнгөөр түлэһэн байгаа. Энэнь угаа һайн аша үрэ харуулаа. Һайрамай уһаар уһалагдаһан сахарай свёклын гектар бүриһөө 200 гаран центнер ургаса абтаа. Мүн иимэ газарһаа ороохо тарианай, үбһэ ногооной һайн ургаса абтаһан байна бшуу.

Хэды тиимэ байбашье, энэ шухала хэрэгые тоодоггүй, хабартаа саһа мүльһэнэй хайлажа, ганга жалга руу хүүежэ гү, али ташалан газарай поли дээгүүр урдажа, һайн шоройтой хүрьһые абаашажа байхада һанаа амар һуудаг хүтэлбэрилэгшэд али олон үзэгдэдэг. Энээн тушаа Бичурын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд, мүн Мухаршэбэрэй олохон колхозууд оролдолго тон бага гаргана. Курумканай, Баргажанай, Закаменай, Ториин аймагуудай колхозууд һайрамай уһаар нилээд ехэ тариалангай, сабшалангай, бэлшээриин газар уһалха аргатай байбашье, тэрэнээ хэрэглэнэгүй, МТС-үүдэй, колхозуудай агрономууд энэ ехэ дутагдалтай эбсэшоод байхань гайхалтай.

1957 ондо хүдөө ажахын культурануудай, үбһэ ногооной ургасые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго табигдаад байхада, энэ ехэ арга боломжые хэрэглэнгүй байха гээшэ зэмэтэ хэрэг болоно. Тиимэһээ үдэр саг гээнгүй колхоз, совхоз бүхэндэ һайрамай уһа тогтоохо хүдэлмэридэ мэргэжэлтэй хүнүүдые томилхо, мори унаа олоор табиха шухала. Машинно-тракторна станцинууд энэ хүдэлмэридэ тракторнуудые хэрэглэхэ ёһотой.

Һайрамай уһа олон янзын аргаар тогтоожо болохо. Ташалан газарай поли, сабшалан дээрэ уһа тогтоохын түлөө саһаарнь гү, али шоройгоор хүндэлэн валнуудые хэжэ үгэхэдэ һайн. Мүн энэ хэрэгтэ наг шэбхэ хэрэглэхэдэ ехэ зохид. Бишыхан жалга, һудалаар урдажа ерэһэн уһые мүн лэ аргал шэбхээр гү, али шорой шохойгоор хаажа, хэрэгтэй тээшэнь гаргажа болохо. Зарим газарта апрелиин эхеэр ерэһэн уһые тогтоохын түлөө трактораар бороздаа хэжэ үгэдэг. Гүнзэгы ганга жалгаар урдаха уһые поли, сабшалан дээрэ гаргахын түлөө олон зоной хабаадалгатайгаар воскреснигүүдые эмхидхэжэ, томохон хаалтануудые барижа болохо бшуу. Эдэ бүхы хүдэлмэриие хүдөөгэй агрономууд ударидаха болоно.

Колхозуудай правлени, совхозуудай болон МТС-үүдэй директорнүүд һайрамай уһа тогтоохо хүдэлмэридэ ябагшадые резинэ гуталаар хангаха, тэдэниие али болохоор урмашуулха зэргэтэй. Хабартаа ехэ талмай уһалжа шадабал, тэрээндэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри хэды дахин харюулагдаха байһаниинь элитэ.

Партиин айкомууд болон аймгүйсэдкомууд һайрамай уһа тогтоохо хүдэлмэриие онсо анхаралдаа абажа, тэрэниие хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй һайнаар, ашагтайгаар үнгэргэхын түлөө бодото хэмжээ абаха зэргэтэй.

„Грэнд Репидс Геральд" гэжэ Америкын газетын редакциин асуудалнуудта нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ үгэһэн харюу

Америкын «Грэнд Репидс Геральд» газетын редакцихэды асуудалнуудта харюусыт гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевто хандаа.

Америкын «Грэнд Репидс Геральд» газетын редакциин асуудалнуудта Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу доро толилогдобо.

1. **Асуудал:** Холбоото Штадууд ядерна дай хэхэеэ бэлэдхэжэ байна гэжэ Советскэ Социалистическэ Республиканууудай Союз мэдүүлнэ. Та Советскэ Союз Холбоото Штадууд хоёр идеологическа зүрисэлдөөтэй гэжэ тоолодог гээшэт. Дайн заатагүй болохо гэжэ энэ мэдүүлгые ойлгоходо зүб гү, Коммунистическэ партиин Нэгэдэхи секретарь та юун гэжэ һананат?

Харюу: США ядерна дай хэхэеэ бэлэдхэжэ байна гэжэ Америкынхид өөһэдөө мэдүүлдэг байһыень би түбхын түрүүндэ онсолон тэмдэглэхэ байнаб. Америкын сэрэгэй болон политическэ зарим ажал ябуулагшад энээн тухай сэхэ мэдүүлдэг. Мүн атомна болон водородно буу зэбсэгые хорихо тухай хэлсээ хэе гэжэ Советскэ Союзай дурадхахада, США-гэй правительство үсэдөөр арсана.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, дайн заатагүй болохо гэжэ хэлэхэдэ зүб гү? Буруу. Египедтэ һаяхан болоһон дайн юу харуулааб гэхэдэ, эб найрамдалые хүсэгшэ арадууд добтологшодой амыень татажа, дай хүүлхэгүй байһыень харуулаа.

Энхэ амгалан байдалай оршон мандаха ба бэхижэхэ ушар агуухэ гүрэнүүдэй ябуулдаг политикаһаа болохо байна. Энэ талаар Советскэ Союзай баримталдаг үзэл иимэ: түүхын ябадалһаа боложо, дэлхэйн бумбэрсэг дээрэ капиталистическэшье, социалистическэшье оронууд зэргэ оршон байдаг. Тэдэнэр ондо ондоо ниитын байгуулалтатай, ондо ондоо үзэл бодолтой байбашье һаа, хоорондоо амгалан харилсаа заатагүй байгуулха ушартай болоно гэжэ бодото байдал гэршэлнэ. Советскэ гүрэниие байгуулһан Ленинэй һургаалай ёһоор, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай оронууд энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ёһотой гэжэ бидэнэр тоолонобди. Тиихэдээ, бүхы оронуудтай, тэрэ тоодо США-тайшье али али талынгаа аша туһын тулада ажал хэрэгэйгээшье, соёл болбосоролойшье талаар холбоотой байха гэжэ Советскэ Союз оролдодог. Иимэ холбоо байгуулагдаа һаань, оронуудай хоорондо зохихо харилсаан тогтоогдожо, элдэб гүрэнүүд бэе бэедээ этигэлсэдэг болохо байгаа гэжэ һанагдана.

Хэрбээ баруун гүрэнүүд, түбхын түрүүн США эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха политика мүн лэ ябуулаа һаань, амгалан тайбан байдал үни удаан тогтохо байһаниинь дамжаггүй.

2. **Асуудал:** Һүүлэй 11 жэлэй туршада дайн мэнэ гэһээр болохонь гэжэ һанахаар үе Советскэ Союзда дайралдаа гү?

Харюу: Баруун гүрэнүүдэй хэдэн олон жэлэй туршада түргөөр зэбсэглэхэ, мүн «хүсэ баримталан» асуудалнуудые шиидхэхэ политика ябуулдаг дээрэһээнь, сэрэг дайнай аюул бии болодог.

Иимэ политикын ябуулагдахада, урдань дэлхэй дээрэ хэдэн дахин «дайнда хүргэн алдаа» гэжэ Америкын зарим элитэ ехэ ажал-ябуулагшадай өөһэдөө мэдүүлдэг байһаниинь мэдээжэ.

Тиигээшье һаань, «хүсэ баримталан» асуудалнуудые шиидхэхэ политикын ябуулагдахаяа болиходо, мүн арсалдаата асуудалнуудай хэлсээ хэжэ шиидхэгдэдэг болоходо, Корейдэ болон Индохитадта орьёлжо байһан дайн, мүн дайнай һүжэрэхэ аюул усадхагдаһан байгаа. 1955 оной зун агуухэ дүрбэн гүрэнүүдэй правительствын толгойлогшонорой Женевэдэ сугларжа зүблөө хэхэдэнь, уласхоорондын байдалай эли бодо һайжарһыень бүхы дэлхэй хаража байгаа. Гэбэшье, иимэ байдал удаан үргэлжэлөөгүй. Египедтэ добтолго, мүн Арабска Зүүн зүгтэ «һуури сүлөөрбэ» гэжэ шалтаад зарим гүрэнүүд эзэмдэхэ политика ябуулдаг болоходонь, уласхоорондын байдал дахин шангадажа, энэ нютагта дайнай аюул ехэ болоһон байна.

Мүн эндэшье шиидхэгдээгүй арсалдаата асуудалнууд гансал аргаар—хабаадаха бүхы делегацинуудай хэлсээ хэһэнэй ёһоор лэ шиидхэгдэхэ байһаниинь ямаршье тайлбаригүйгөөр эли.

3. **Асуудал:** манай хоёр ороной харилсаанай ямар зүйлынь танай һанахада амгалан байдалда аюултай байнаб?

Харюу: Холбоото Штадуудай ябуулдаг, «хүсэ баримталан» асуудалнуудые шиидхэхэ политикань амгалан тайбан байдалда аюултай байһаниинь эли. Тэрэнь юун дээрэ харагданаб гэхэдэ, америкынхид зэбсэг хуряахаһаа арсана, яаралтайгаар зэбсэгжэнэ, ондоо ороной газар дээрэ сэрэгэй бүлэглэлнүүдые, базануудые байгуулна, Баруун Германиие дахин зэбсэгжүүлнэ, ондоо оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохо гэһэн һэдэлгэ хэнэ, мүн худалдаа наймаанай, экономическа болон культурна талаар уласхоорондын холбоо байгуулха гэхэдэ һаалта хэнэ.

США-гэй ябуулдаг иимэ политикань уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха ябадалда, мүн гүрэнүүдэй харилсаануудые гуримшуулха хэрэгтэ таарахагүй байна.

Бидэнэр уласхоорондын байдалые һайжаруулхын түлөө, Советскэ Союз Америка хоёрой харилсаае һайжаруулхын түлөө тэмсэнэбди. Энэмнай советскэшье, америкыншье арадуудта ехэ аша туһатай байна бшуу. Эгээл иимэһээ оронуудайнгаа хоорондо хани барисаан, холбоо харилсаан тухай договор баталае гэжэ 1956 оной январьда бидэнэр США-гэй правительствода хандаһан байнабди. Гэбэшье, Советскэ Союзай энэшье, мүн бусадшье дурадхалнуудыень правительствынтнай дэмжээгүй байһаниинь шаналмаар. Америкын правительство СССР США хоёрой харилсаае һайжаруулха талаар энэ гэхэ юумэ хээгүй.

СССР США хоёр харилсаагаа һайжаруулха гэжэ үнэн зүрхэнһөө шиидээ һаань, тиигээд зохихо хэмжээнүүдые абаа һаань, Советскэ Союз Америка хоёрой харилсаан һайжаруулагдаха. Тиигээ һаа, уласхоорондын байдал һайжарха байгаа.

Братска ГЭС-эй барилгада. Ангар мүрэнэй зүүн эрьедэ хамһабариин хэдэн предприятинууд баригдажа байна. Энэ барилга 15 гектар талмай эзэлнэ. Бетон зуурадаг заводой гол байшан тэг дундань тобойно. Энэ завод жэлэй туршада 435 мянган кубометр бетон зуураха юм. Хаа хаанагүй эршэмтэй ажал орьёлно. Александр Трофимовай бригада нефть хадагалха газар зохёожо байна. Эндэһээ ойрохоно барилгын нефтебаза баригдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: монтажнигуудай бригадир А. Т. Трофимов (зүүн гарһаа) электрогагнуурша В. Х. Аминов хоёр нефть хадагалха газарай хэрэгсэл бүтээжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые республикымнай ажалшад бүрин һайшаана

Үнэн сэдьхэлһээ оролдоноб

Би мүнөө 15 толгой үүлтэртэ үнеэдые харууһалжа байнаб. Урдань манай колхоздо племенной хүдэлмэриин муугаар табигдаһан дээрэһээ малаймнай ашаг шэмэнь һүүлшын саг болотор өөдэгүй байһан юм. Харин мүнөө энэ хүдэлмэримнай түргэн һайжаруулагдажа байна. Үнеэднай һайн типовой байратай боложо, үбэлэй хүйтэндэ тэндээ эдеэлдэг, һаагдадаг болонхой. Үнеэдэй харууһа эдеэлүүлгые имагтал зоотехническэ заабаряар эмхидхэнэбди. Энээнэй ашаар манай гүүртын һаалишад һү абалгаар түрүүшын амжалта туйлажа байна.

Ажахын мүнөө жэлдэ манай гүүртын һаалишад үнеэн бүхэнһөө 2500 литр һү һааха түсэбтэй байгаа. Теэд арга боломжоо тооложо үзөөд, би үнеэн бүриһөө 3000 литр һү һааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абаа һэм.

Мүнөө минии даажа байһан үнеэдэй 6-ниинь тугаллаа, бусадынь хюһаранаар һаалгана, заримань шэргэнхэй. Гэбэшье, намарһаа хойшо һү һаалгаяа нэгэшье үдэр доошолуулаагүйб.

Ажахын жэлэй түрүүшын 5 һара соо үнеэн бүхэнһөө 1008 литр һаажа, һү һаалгаяа нёдондоной энэ үеынхидэ оробол хоёрһоо үлүү дахин дээшэлүүлээб. Энээн дээрэһээ харахада абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо намдашье, бусад һаалишадташье бии байна. Харин эндэ малай харууһа, эдеэлүүлгые саашадаа бүри һайжаруулха хэрэгтэй. Мүн бидэ һаалишад хүдэлмэреэ бүри һайнаар, эмхитэйгээр ябуулха зэргэтэй гээшэбди.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе эрхим бэлэгтэйгээр угтаха тушаа КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой танилсаад байхадаа би шэнэ уялга абаха гэжэ шиидэбэб. Үнеэн бүриһөө 3400 литр һааха гэжэ шиидэбэб. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэб.

Ц. Дашиева, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Абаһан уялгаяа дүүргэхэбди

Холын фермэ дээрэ ажаһуудаг бидэнэр, хонишод, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэлгэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой радиогоор танилсаад байхадаа, зургаадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаха байһандаа омогорхон баясанабди.

Хони үсхэбэрилгэ манай Борьёогой совхозой ажахын гол һалбари болоно. Совхозой хонидой тоо толгой жэл ерэхэ тудам олошоржо, үүлтэрынь һайжаруулагдана. Арбаад жэлэй саада тээ ашаг шэмэ бага үгэдэг нютагай үүлтэрэй шахуу хонидтой байһан совхоз, мүнөө республика соогоо үүлтэр һайнтай хонидтой томохон ажахынуудай нэгэн болоһон байна. Эндэ ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,9 килограмм нарин, нарибтар нооһон хайшалагдажа, гүрэндэ тушаагдаһан байха юм.

Бидэ хоёрой нэгэмнай ой модоной промышленностьда, нүгөөдэмнай культурын эмхи зургаанда үнгэрэгшэ зун болотор ажаллажа байһанаа һайн дурааараа Борьёогой совхоздо хүдэлхэеэ ерэһэн байнабди. Тиихэдэ совхозой хүдэлмэришэд маниие халуунаар угтажа, тон харюусалгатай ажал даалгажа үгэһэн юм. Тиигэжэ нэгэмнай ахалагша хонишоноор, нүгөөдэмнай хонишоноор ажаллажа эхилээ. Бидэндэ 848 түлгэ даалгагдаа һэн. Түрүүшынхеэ хонин ажал дээрэ ерэһэн хүнүүдтэ хонидой үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ гээшэ ехэ бэрхэшээлтэй шэнгеэр һанагдаа бэлэй. Гэбэшье, бүхы хүсэ шадалаа, оролдолго хэшээлээ гаргажа, ажалдаа шармайн ороо һэмди.

Отарымнай хонид түлжэжэ нилээд томо болонхой. Тэдэмнай дээрээ оройгүй шахуу хүйтэн байрада байһаар ондо орожо байна. Үбэл иимэ байрада байһан хонид базаг шэрхи, нооһо һайнтай байдаг гэжэ хэлсэдэг. Тэрэнэй зүбыень өөһэдынгөө хүдэлмэри дээрэһээ харабабди.

Манай хонид нарин, нарибтар нооһотой юм. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо хонидоо тураангүй, үбһэ тэжээл багаар эдюулжэ, бэлшээри дээрэ ябуулнабди. Малай бэлшээри һайн. Хээрын бэлшээриһээ гадна, хадагдангүй орхигдоһон зелёнко хонидоймнай эрхим тэжээл болоно.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо бэлэг болгон түлгэ хонидоо гээлтэ хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулжа, хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхайбди. Энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө эрид тэмсэжэ байнабди.

Г. Чагдуров, Н. Данилов, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой 2-дохи фермын хонишод

Манай республикын ажалшад «Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Тогтоолые ехэтэ һайшаана. 1-дэхи зонодо һү һаалгаар республика дотороо түрүүлжэ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн Иволгын аймагай «Ш-я пятилетка» колхозой гэшүүд дурсагдагша Тогтоолтой танилсаад, үнеэн бүриһөө һарада 200 литрһээ бага бэшэ һү һааха, гүрэндэ мяха тушаалгаяа нэгэ хахад дахин нэмээхэ гэһэн шэнэ уялгануудые абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Горбунов һаалишадые КПСС-эй ЦК-гэй Тогтоолтой танилсуулжа байна. **А. Мантаевай** фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„Социалистик Казахстан" гэжэ республиканска газетые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

«Социалистик Казахстан» гэжэ республиканска газетын арба мянгадахи номерой гараһантай дашарамдуулан, мүн шэнэ ба боро газар эдэлүүрилэн ашаглахын түлөө, тариа ехээр абахын түлөө хүн зониие эмхидхэн элсүүлһыень тэмдэглэн, «Социалистик Казахстан» газетые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. ВОРОШИЛОВ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль,
1957 оной мартын 19.

Шахтёрнууд уялгаяа дээшэлүүлбэ

ГРЕМЯЧЕЕ. (Москвагай область), мартын 19. (ТАСС). «Сталиногорскуголь» трестын 38-дахи шахтын горнягууд жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 10 мянган тонно нүүрһэ малтан абахын түлөө тэмсэжэ байна. Шахтада шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Жэлэй эхилһэнһээ хойшо горнягууд түсэбһөө гадуур 8,5 мянган тонно нүүрһэ малтан абаа.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые уншаад байхадаа, шахтёрнууд уялгаяа дээшэлүүлээ. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 10 мянган тонно бэшэ, харин 20 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтан абаха гэһэн уялга нэгэн һаналаар абаа.

Мүн Мосбассай бусад шахтануудайшье горнягууд Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абана.

Түрэл орон доторнай

Арысь-Туркестанска каналай барилгада

БУГУНЬ, (Урда Казахстанска область), мартын 19. (ТАСС). 400 миллион кубометр уһа багтааха уһанай ехэ һаба Бугуньда байгуулагдажа байна. Эндэ сугларһан уһан Арысь-Туркестанска каналаар 250 километрын газарта ошожо, 100 мянган гектар шэнэ газарые уһалха юм. Арысска, Чаяновска, Шаульдерска болон Туркестанска районуудай колхоз, совхозууд 100 мянган тонно хүбэн, 200 мянган тонно люцернын үбһэ жэл бүри нэмэжэ гаргадаг болохонь.

Энэ уһанай һабын хаалтадань 700 мянган кубометр шорой адхагдаа. Канал 50 километрын газарта малтагдаад байна. Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысэхэдөө, барилгашад түсэбөө хоёр һараар болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. Шоройгоор хэгдэһэн хаалта һүүлээрнь бетоноор хушагдаха юм. Тиимэһээ түмэр бетон бүтээдэг завод эндэ баригдажа байна. Тэрэ завод зунай тэндэ ашаглалгада оруулагдаха.

Оронноймнай урда зүгтэ тарилга эхилээ

НАЛЬЧИК, мартын 19. (ТАСС). Кабардино-Балкарска АССР-эй элдэб нютагуудта тарилга эхилбэ. Нарин рядаар, мүн хэрээһэлүүлэгдэн тариан таригдана. Прохладненска МТС-эй механизаторнууд эртэ таригдадаг культурануудые республика дотороо эгээн түрүүн дүүргэбэ. Бүхы хүдэлмэреэ тэдэнэр хоёр үдэрэй туршада дууһаа. Трактористнууд нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ.

ТАШКЕНТ, мартын 19. (ТАСС). Ташкентын областиин хүдөө ажахын артельнүүдтэ ехэ талмай дээрэ хартаабха, овощь тарижа эхилбэ. Үргэн ехэ талмай дээрэ эдэ культурануудай таригдаһанай ашаар, тэдэниие ашаглахада машина, мүн агротехникэ үргэнөөр хэрэглэхэ арга боломжо олгогдоно.

Голодная Степь гэдэгэй колхоз, совхозууд люцернэ тарижа эхилээ. «С—1-39» гэжэ шэнэ сортын люцернэ эндэхи совхозуудта мүнөө жэл түрүүшынхеэ таригдаба. Энэ сортын люцернэ түргэн эдеэшэдэг, мүн ехэ ургаса үгэдэг юм. Голодная Степь гэдэгэй шэнэ газар дээрэ таригдадаг люцернын талмай мүнөө жэлдэ хоёр дахин ехэ болгогдоо.

Мэргэжэлтэдэй техническэ училищинууд нээгдэхэнь

Ленинградта, Новосибирскдэ, Саратовта, Тулада болон оронноймнай бусад городуудта мэргэжэлтэдэй 30 техническэ училище энэ жэлдэ нээгдэхэнь.

Эдэ хадаа шэнэ янзын һургуулинууд юм. Эдэ һургуулинуудта хүүгэдэй гэрнүүдтэ хүмүүжүүлэгдэһэн хүүгэд долоон наһанһаа эхилжэ абтаха. Тиигээд 12 жэлэй туршада гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ һураад байхадаа, залуушуул дунда һургуулитай боложо, токариин, слесариин, фрезеровщигой, столярой болон бусад олон мэргэжэлнүүдые шудалха байна. Оптино гэжэ поселогто (Калужска область), тэрэшэлэн Арчеда поселогто (Сталинградска область) үргэн мэргэжэлтэй трактористнуудые бэлэдхэдэг шэнэ училищинууд нээгдэхэнь.

Июль, август һарануудта училищинууд 4 мянган хүүгэдые абаха. Һуралсалынь сентябриин 1-һээ эхилхэ.

(ТАСС).

Агитаторай блокнот

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер хэблэлһээ һаяхан гараба. Тус блокнот «Бурят-Монголой АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городуудай, городуудтахи районуудай, сельскэ, сомонуудай болон посёлогуудай Соведүүдтэ һунгаһан һунгалтын дүнгүүд» тухай мэдээсэлээр эхилнэ.

«Хөөрэлдөө хэхэ материалнуудай» бүлэгтэ В. Сытник гэгшын «Капитальна барилга эрхилхэ комплексно бригаданууд», Н. Скоробачын «Сахарна свёкло олзо ехэтэй техническэ культура юм», Е. Кусковой «Социалистическэ лагериин оронуудай улам бэхижэжэ байгаа нэгэдэл» гэһэн статьянууд хэблэгдэнхэй.

Мүн «Түрүү дүй дүршэлэй трибунада» Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалишаң В. Б. Бальжинимаевагай хөөрөөн толилогдоо. Тэрэнь «Хайшан гэжэ һү ехээр һаанабибди», гэһэн нэрэтэй.

«Агитаторта туһаламжа» гэһэн бүлэгтэ хүдөө ажахын машинанууд гэһэн статья хэблэгдээ. Тэрэшэлэн энэ бүлэг соо Б. Аюшиевай «Түсэблэлгын шэнэ ёһо гурим хүдөө ажахыда ямар ашаг туһатайб» гэһэн статья хэблэгдэһэн байна.

Колхозой газетын түрүүшын номер

Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо «Колхозой ажабайдал» гэжэ олон тиражтай газетын түрүүшын номер һаяхан гараба. «Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая» гэһэн түрүү бэшэг толилоо. «Һү ехээр һаая» гэһэн гаршагтайгаар колхозой фермэнүүдэй, һаалишадай мүрысөөнэй дүн гаргагдаа. Колхоздо барилга хэхэ асуудал табиба. Ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, архи уудаг хүнүүдые шангаар шүүмжэлээ.

Колхозой газетын түрүүшын номерые колхознигууд ехэтэ һонирхон уншаа.

Г. Цыдыпов.

Залуушуул фестивальда бэлдэнэ

Үдэшэ бүри Үшөөтэйн хүдөөгэй клубһаа залуушуулай хонгёо дуунай, хүхюу солдёон абьян дуулдадаг. Энэ хадаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой залуушуул Бүхэсоюзна фестивальда бэлдэжэ байна гээшэ.

Уранһайханай самодеятельностиин кружогто хамта 50 гаран залуу колхознигууд хабаадалсана. Эдэнэр бурят болон ород арадай дуунуудые, хатар нааданууды һуралсана, нэгэ үйлэтэй зүжэгүүдые бэлдэнэ.

Самодеятельностиин кружогой хүдэлмэридэ колхозой правлени ехэхэн анхаралаа хандуулна. Костюм болон бусад хэрэгсэлнүүдые худалдажа абахын тула 3 мянга гаран түхэриг һомологдоо. Мүн хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд—гитара, мандолина, баян гэхэ мэтэ абтаха байна.

Зэдын аймаг. **К. Доржиев.**

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ТУЙЛАЛТАНУУД

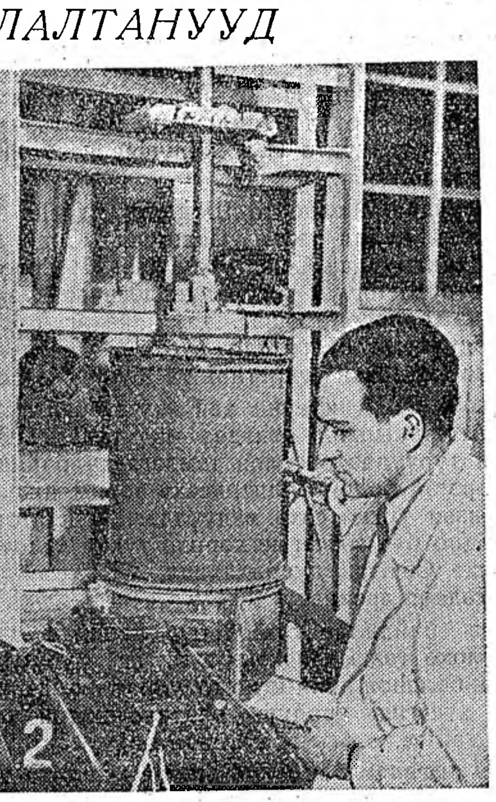

1. **Москва.** СССР-эй Наукануудай академиин автоматикын, мүн телемеханикын телеуправлениин институдай лабораториин научна сотрудник техническэ наукануудай кандидат В. И. Иванов орёо оньһон түхеэрэлгэдэ хоёр механизмын хоорондо эгээл богони зам олодог тусхай зүйл зохёогоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша лаборант Н. М. Иллюкевич энэ түхеэрэлгые автоматическаар хүдэлгэжэ байна.

2. Хүдөө ажахын машинануудые зохёодог научно-шэнжэлэлгын Бүхэсоюзна институтда хүдөө ажахын олон машинанууд бии болгогдоно. Тус институт 26 лабораторитой, туршалгын мастерскойнуудтай, мүн шэнэ машинануудые туршаха тусхай талмай тэндэ бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аспирант П. Т. Колесников силос хэһэг хэһэгээр нягтаар дараха аргые шэнжэлжэ байна.

3. Рентгенограмма дээрэ хүнэй яһанай һүүдэрһээ гадна, мяханайнь һүүдэрые харуулха гээшэ ехэ орёо хэрэг юм. В. М. Молотовой нэрэмжэтэ рентгенологиин болон радиологиин гүрэнэй институдай ахалагша научна сотрудник медицинскэ наукануудай доктор В. Г. Гинзбург нэмэлтэ түхеэрэлгэгүйгөөр, районой болон хүдөөгэй юрын рентгеновскэ лабораторидо рентгенограмма дээрэ хүнэй организмын һүүдэр харуулха арга зохёогоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Г. Гинзбург (баруун гарһаа) врач-рентгенолог М. К. Климова хоёр мяха бадайн һүүдэрэй зурагуудые хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК

—Цыренжап Баировичнай ерэхэл болоо ёһотой,—гээд Яруунын «Улаан Туяа» колхозой алишье гүүртэ, отарын малшад хүндэтэйгөөр хүлеэн хэлсэдэг. Тиинэшьегүй яахаб даа. Зоотехник Цыренжап Баирович гүүртэ, отарануудые халта дайраад бусадаггүй. Харин хонон үнжэн ябажа, малшадта зоотехническэ эрдэм ухаанай заабари һургаалые, түрүү дүй дүршэлые хэлэжэ үгэхэһөө гадна, тэрэниие ажалдаа хэрэглэхэдэнь өөрөө байлсажа, малшадта туһалдаг, заажа үгэдэг юм. Гансахан ажалаа хараад ябадаг бэшэ, мүн колхозой ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

—Коммунист Цыренжап Баирович эгээл һайн агитаторнай,—гээд эндэхи зон хөөрэлдэдэг байна. Тиимэһээ, «манай зоотехник һонинтойл ерэхэ байха» гэжэ гүүртын малшад мүн лэ хөөрэлдэдэг.

Мүнөө Цыренжап Баировичын хүдэлмэрилжэ байдаг «Улаан Туяа» колхоз олон һалбаритай, хүгжэнги ажахы боложо байнхай. Энэ жэл өөрынгөө ажахыһаа миллион үлүүтэй түхэригэй олзо доход абажа, колхознигуудай ажалта үдэртэ 5 түхэриг 5 мүнгэ, 2 килограмм орооһо таряа хубаагаа. Энэнь нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ болоно. Колхозойнь ажахын гол һалбари—мал ажал юм. Олзо доходойнь 80 гаран процент мал ажалһаа ороно. Хонидой нооһоор лэ 600 мянга гаран түхэригэй олзо доход оруулагдаа.

—Нёдондо тэжээлэй ехээр дутаһанһаа боложо хониднай тураһан, нооһоёо гээһэн юм. Тэрэгүй һаа бүришье ехэ олзо абтаха һэн. Мүнөө жэл үбһэ тэжээл элбэг, үбэлжэлгэ һайнаар үнгэрэгдэжэ байна. Хойто эдыдэ хониной нооһоор миллионһоо нааша түхэригэй олзо абахын түлөө оролдонобди, — гэжэ нүхэр Гончиков хөөрэнэ.

Тус колхоз мүнөө юһэ мянга шахуу толгой хонитой. Тэдэнэй олонхинь нарин, нарибтар нооһотой болонхой. Хонидой үүлтэрые һайжаруулхын тула зоотехник Цыренжап Баирович нилээд ехэ оролдолго хэшээл гаргаа.

Мүнөө тус колхоз үбэлэй үедэ үнеэдһээ һү һаалгаяа урда жэлэйхиһээ нилээд дээшэлүүлээ. Зоотехник Цыренжап Баирович мал ажалда түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхын түлөө хододоо тэмсэдэг. Мүнөө тугалнууд эхэһээнь һалгаагдан түлжүүлэгдэнэ, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлжэ, хурьгадыень эхэтэйнь ябуулжа үдхэнэ. Зоотехнигэй заабаряар малайнгаа харууһа, тэжээлые һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар ажалдаа амжалта туйладаг түрүү суутай малшад эндэ олон.

Тиигэжэ үни удаан саг соо оролдосотойгоор ажаллаһанайнгаа түлөө Цыренжап Баирович үнгэрэгшэ жэлдэ «БМАССР-эй габьяата зоотехник» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртөө һэн. Мүн тиихэдэ нютагаархиниинь хэдэн удаа сомоной болон аймагай Соведүүдэй депутат болгон һунгаһан аад, мүнөө дахин һунгаа. Нютагайхинайнгаа энэ ехэ этигэл найдабариень үнэн сэхээр бэелүүлхые оролдон, габьяата зоотехник Цыренжап Баирович Гончиков һү, мяха, нооһо ехээр абажа, «Улаан Туяа» колхозойнгоо гэшүүдэй байдал баян дэлгэр болгохын түлөө шармайн оролдоно.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Манай хүдэлмэрилэгшэдэй зорил

Зургаадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө бүхы советскэ хүнүүдэй эрид шууд тэмсэжэ байһан энэ үедэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ улам дээшэлнэ. Ажалшадай эрилтэнүүдые худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд гол түлэб хангадаг ха юм.

Республикымнай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудай ажалшадые үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар, ниитын эдеэ хоолоор һайнаар хангахын түлөө тэмсэнэ гээшэ. Жэл ерэхэ бүри эд бараан улам ехээр наймаалагдадаг болоно. Үнгэрһэн 1956 ондо 51 миллионһоо дээшэ түхэригэй эд бараан хүдөө нютагуудай ажалшадта наймаалагдаа. Гансахан нёдондо жэлдэ урзанда жэлэйхидэ орходоо торгон бүд 46, оёмол хубсаһан 18, оёдолой машина 20,4 процент ехээр худалдагдаһан байна. Энэ баримта хадаа ороноймнай промышленностиин жэл ерэхэ бүхэндэ эд бараа элбэгээр үйлэдбэрилжэ байһанииень гэршэлнэ.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараанһаа гадна, колхозуудай ажахыда хэрэгтэй шухала машина зэмсэгүүдшье элбэгээр худалдагдадаг болоо. Ашаанай автомашина, барилгын хэрэгсэлнүүд—цемент, шифер, сонхын шэл гэхэ мэтэ урдынхиһаа һураггүй ехээр наймаалагдана.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд эд бараа наймаалхынгаа хажуугаар, бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэдэг болонхой. Хүдөө ажахын продукт, огородой эдеэ бэлэдхэхэ, мүн худалдан абаха түсэбөө тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Иимэ зарим тэды амжалта туйлагдабашье, кооперациин наймаанай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэниие түргөөр усадхаха гэжэ оролдоогүй һаа, хүдөөгэй ажалшадай эрилтые гүйсэдөөр хангажа шадахагүйбди. Жэл ерэхэ бүри эд бараанай элбэг боложо байгаашье һаань, 1956 ондо ажалшадта 10 гаран миллион түхэригэй эд бараан түсэбһөө дутуугаар наймаалагдаа. Зарим аймпотребсоюзууд муугаар хүдэлмэрилжэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараа наймаанда дутамагаар гаргадаг байна. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи магазинда (даагшань нүхэр Дашеева) удаахан саг соо ниидхэ, шагта, шүдэ сэбэрлэдэг паста, аяга стакан гэхэ мэтын товарнууд үгы байгаа. Тарбагатайн, Закаменай аймпотребсоюзуудай зарим магазинууд мылэ, дабһа, керосин таһалдуулжа абаашана. Тиихэдэ Дабаатын сельпогой (Заиграйн) 1-дэхи магазиниие даагша нүхэр Лысенко 21 түхэриг 20 мүнгэтэ бүдые 22 түхэриг 80 мүнгөөр наймаалжа, советскэ худалдаа наймаанай журамые бүдүүлигээр эбдээ.

Тэрэшэлэн ниитын эдеэ хоолой столово, чайнануудай хүдэлмэридэ ехэ дутагдал бии. Хэжэнгын, Заиграйн аймпотребсоюзуудай столовонуудта блюдэнүүдые тогтоогдоһон хэмжүүрһээнь багаар бэлдэжэ наймаалһан ушар үзэгдэһэн байха.

Яахадаа иимэ хуули буса ябадал наймаанай хүдэлмэридэ гаранаб гэхэдэ, кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Хүсэд шалгангүй, дайралдаһан лэ хүнүүдые наймаанай харюусалгатай хүдэлмэридэ абана. Зарим сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ ушарта анхаралаа табидаггүй. Тиимэһээ элдэб хулгайшад кооперативна, гү нэй зөөридэ гараа хүргэхэ арга болоно.

Малай үбэлжэлгын үедэ хүдөө худалдаа наймаанай хүдэлмэри шэд колхозуудай малшадые гаяа һайнаар хангаха уялгатай б гаа. Тэрэ зорилгоор республи мнай аймагуудта типовой 9, машинатай 7 нүүдэл автолавка, ритой 88 нүүдэл лавка хүдэлмэ жэ байна. Үбэлэй үедэ эдэ лав нууд холын гүүртэнүүдэй малша 8 миллионһоо дээшэ түхэригэй бараа худалдаба.

Колхознигууд, МТС-үүдэй м низаторнууд болон хүдөөгэй ин лигенциие эдеэ хоолой зүйлөөр эл гээр хангаха һайн фондотой Тиимэһээ аймпотребсоюзууд сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэд с ловонуудай, чайнын хүдэлмэр улам һайжаруулха, гансал ша һайнтайгаар буйлуулагдаһан э хоол наймаалха уялгатай. Гэхэ хамта, олонхи аймагуудай столо нууд ажалшадай эрилтые һайн хангажа шаданагүй. Түүхэй хил мэ наймаална, блюдэнүүдэйнгээ сэнгые химдаруулнагүй.

Ниитын эдеэ хоолой предприя нуудай хүдэлмэриие һайжаруу зорилгоор һаяхан үнгэргэгдэ республиканска зүблөөн дээрэ х дөөгэй столово, чайнануудта ол зүйлэй эдеэ буйлуулха тухай хэ сэгдээ бэлэй. Тэрэ зорилгые б лүүлхын тулада нютагай баялиг элдэб жэмэс, һархяаг, загаһа, һү бэгээр хэрэглэхэ ёһотойбди.

КПСС-эй обкомой һаяхан бо һон пленум мяха абалгые эрид д шэлүүлхэ талаар республикымн ажалшадай урда ехэ зорилго таби Тэрэ зорилгые бэелүүлгэдэ худ даа наймаанай хүдэлмэрилэгш эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уял тай. Столово, чайна бүхэндэ гах шахаха арга гүйсэд бии. Тиин би нэр энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 2- 3 дахин олоор гахай шахаха ёһ тойбди. Энэ хэмжээ һайнаар бэ лүүлээд байгаа һаа, химда сэн эдеэ хоол элбэгээр худалдахам лабтай.

Хабарай тарилгын эхилтэр то тойхон үдэр үлэжэ байна. МТС үүдэй механизаторнууд, олон ко хознигууд, совхозуудай хүдэлмэр шэд поли дээрээ гаража, гэрт ошожо хонохо сүлөөгүйгөөр хүдэл мэрилжэ эхилхэнь. Тарилгын э кампаниин үедэ худалдаа наймаа най хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ элсүүлэн ажаллаха уялгатай. Тэр нэй тулада аймпотребсоюз, сельп бүхэн мүнөөнһөө тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха, тэрэ т сэбүүдээ партийна, советскэ орга нуудтай зүбшэхэ байна.

Колхозой поли дээрэ нүүдэл на маа һайнаар эмхидхэхын тула сельпогой магазинуудта тусхай гра фик баталжа үгөөд, наймаалагша дайнь тэрэниие заатагүй дүүргэ ябадал туйлаха хэрэгтэй. Т зуураа, поли дээрэ дайралдаһан бараа абаашахагүй, харин энэ үе хэрэгтэй барааень шэлэжэ наймаа ха шухала. Эдеэ хоолой зүйл, та хи, зуруулай хажуугаар арһан бэ лэй, ниидхэ, дотор хубсаһа гэхэ м тые абаашаха хэрэгтэй.

Республикымнай эд хэрэглэгш дэй кооперациин хүдэлмэрилэгш хүдөөгэй ажалшадай эрилтые һай наар хангахын тулада энэ жэлдэ б хы шадалаа элсүүлжэ байна.

В. Танхаев, Бурмонкоопсоюза правлениин түрүүлэгш

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой

☆

(„Правда" газетын мартын 19-нэй түрүү бэшэг)

☆ ☆

Зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитет үсэгэлдэр Лондондо хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Мүнөө үедэ бүхы хүн түрэлтэниие һанаашархуулжа байһан гол асуудалай нэгыень Подкомитет зүбшэн хэлсэжэ, шиидхэхэ ёһотой. Хэрбээ буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал зүбөөр, түргэнөөр шиидхэгдээд байгаа гээшэ һаань, амгалан тайбан байдал тогтожо, олон миллион зон сэдьхэл тэнюун ажаһууха байгаа.

Бүхы дэлхэйн арадууд амгалан байдалда байхые хүсэнэ. Буу зэбсэг тэдээндэ хэрэггүй. Тиигээд хооһон хубхай үгэнүүдые хэлсэхээ болижо, энэ асуудалаа бодото дээрэнь шиидхэе гэжэ арадууд эринэ. Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй зүбшөөгөө һаань, буу зэбсэг, мүн зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо талаар тодорхой үрэ дүн туйлажа, энэ хэрэгые уласхоорондын шатаар хинажа болохо байгаа гэжэ эб найрамдалые хүсэгшэ арадууд мэдэдэг.

Советскэ правительствын гадаадын политикын гол зорилгонуудайнь нэгэниинь юун бэ гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар хэлсээ хэхэ гэжэ Советскэ Союз үсэд шангаар оролдоно. Тиигэжэ 1956 оной ноябриин 17-до Советскэ правительство Мэдүүлгэ хэхэдээ, буу зэбсэг хуряажа, уласхоорондын байдалые номгоруулха тухай асуудалаар тусхай дурадхалнуудые оруулһан байна. Эдэ дурадхалнуудые оруулхадаа, Советскэ правительство энэ асуудалаар баруун гүрэнүүдэй баримталдаг һанамжые хараадаа абалсаһан байгаа.

Советскэ правительствын буу зэбсэг хуряаха тушаа дурадхал оруулһанай ашаар, энэ асуудалые шиидхэхэдэ нилээдгүй хэлбэр, бэлэн болобо гэжэ бүгэдэ мэдэрнэ. Тиигэншьегүй аргагүй, юуб гэхэдэ, энэ хадаа бүхы арадуудай ами наһанай асуудал гээшэ. СССР-эй, США-гэй, Хитадай, Англиин, Франциин зэбсэгтэ хүсэнүүдые иимэ хоёр болзор соо нилээдгүй ехээр хороохо гэжэ Советскэ Союз дурадхаһан байна: түрүүшын жэлэй туршада СССР-эй, США-гэй, Хитадай зэбсэгтэ хүсэнүүдые 2,5 миллион хүн болгохо, харин Англиин, мүн Франциин зэбсэгтэ хүсэнүүдые тус тустань 750 мянган хүн болотор хороохо; хоёрдохи жэлэйнь туршада эдэ табан гүрэнүүдэй түрүүшын гурбанайнь зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое 1—1,5 миллион хүн болотор, нүгөө хоёр гүрэнэйхиинь 650 мянган хүн болотор хороохо. Тиихэдэ үлэгшэ бусад гүрэнүүд тус тустаа 150—200 мянганһаа үлүү бэшэ хүнтэй армитай байха ёһотой. Энээнтэй хамта буу зэбсэгые мүн лэ хороохо гэжэ хараалагдаһан байгаа.

Мүн Германиин газар дээрэ байдаг США-гэй, СССР-эй, Англиин, Франциин зэбсэгтэ хүсые 1957 ондо мүнөө байгша хэмжээнэйнь гурбанайнь нэгэн хубиие хоорохо гэжэ Советскэ правительство 1956 оной ноябриин 17-до дурадхаһан юм. Ганда, НАТО-гэй гэшүүн оронуудай газар дээрэ байдаг США-гэй, Англиин, Франциин, мүн Варшавска договорто хабаададаг оронуудай газар дээрэ байдаг Советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые 1957 ондо мүн лэ нилээдгүй хороохо гэжэ СССР-эй правительство дурадхаһан байна. Хэрбээ энэ дурадхал абтажа, тусхай хэмжээн бэелүүлэгдээ һаань, уласхоорондын байдал нилээдгүй һайжарха байһаниинь эли. Ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ байдаг сэрэгэй бүхы базануудые хоёр жэлэй туршада усадхаха тухай дурадхал мүн лэ Советскэ правительство оруулаа һэн. Тиигээд буу зэбсэгээ хороохотоёо, ядерна буу зэбсэгые хорихотоёо, ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ байһан сэрэгэй базануудые усадхахатаяа хамта хоёр жэлэй туршада гүрэнүүдэй сэрэгэй гаргашые хороохо гэжэ Советскэ правительство дурадхаа.

Тэрэшэлэн хоёр жэлэй туршада ядерна буу зэбсэгые хорижо, тэрээниие бүтээхээ болихо, мүн атомна болон водородно бомбонуудые хэрэглэхэгүй, бүтээгдэһэн бүхы бомбонуудые үгы хэхэ гэжэ СССР-эй правительство дурадхаа һэн. Энэ шухала асуудалые шиидхэлгэдэ түрүүшын алхам болгожо, ядерна буу зэбсэгые дары түргэн туршахаяа болихо гэжэ Советскэ Союз дурадхаа. Тэрээнһээ гадна, Индиин правительство эгээл иимэ дурадхал оруулжа, тэрээниие нь Индонезиин, Японой болон бусад оронуудай парламентнууд дэмжэһэн байна.

Һүүлэй үедэ ядерна буу зэбсэгые туршуулхагүйн түлөө Японой ажалшад илангаяа хүсэтэйгөөр тэмсэдэг болонхой. Японгууд Американ атомна бомбонуудһаа нэгэтэ хохидоһон тухайнь хэндэшье мэдээжэ. Номгон далайн аралнууд дээрэ ядерна буу зэбсэгые туршаха гэһэн Англиин түсэбые Японой олон мянган зон эрид буруушаана. Мүн Англидашье улам олон зон водородно бомбо туршагдахаяа болихо ёһотой гэһэн эрилтэ һаянай табидаг болоо. Эб найрамдалые хүсэгшэ бүхы оронуудай арадууд атомна буу зэбсэг саашадаа бүтээгдэхээ болихо ёһотой гэжэ тоолоно. Атомна дайнай аюулые зайсуулхын тулада Баруун Германиин, Франциин, Бельгиин, Бирмын, мүн Европа, Азиин бусад оронуудай ажалшад үргэн далайсатай тэмсэл улам эршэтэйгээр ябуулдаг боложо байнхай.

Советскэ Союзай арад бүхы оронуудай арадтал адли ядерна буу зэбсэг туршагдахаяа болихо ёһотой гэһэн эрилтэ эрид шууд табина. Гансал баруун гүрэнүүдэй энэ асуудалаар советскэ дурадхалнуудые дэмжээгүй дээрэһээнь, энэ асуудал мүнөө болотор шиидхэгдээгүй гээшэ. Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тухай асуудалаар шадаал һаа түргөөр хэлсээ хэхэ зорилгоор, энэ асуудалые буу зэбсэг хуряаха тухай юрэнхы асуудалһаа тусгаарлан гаргажа, гансаарайнь шиидхэхэ ёһотой гэжэ Советскэ Союз дурадхаа. Тэрэшэлэн ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси дээрэ ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тухай дурадхал советскэ делегаци оруулаа һэн.

Атомна, водородно буу зэбсэгэй улам ехээр бүтээгдэдэг боложо байһан мүнөө үедэ энэ буу зэбсэгые заатагүй хорихо шухала гэжэ хүн бүхэн мэдэнэ. Мүнөө үедэ атомна буу зэбсэг улам һайжаруулагдана, улам ехэ хүсэтэй боложо, арминуудта улам ехэ хэмжээгээр үгтэдэг болонхой. Мүн атомна буу зэбсэг бүтээдэг гүрэнүүд олон боложол байна. Тиимэһээ саашадаа энэ асуудалые шиидхэхэнь ехэ бэрхэтэй болохо байна гээшэ. Зарим гүрэнүүд—Холбоото Штадууд, Англи өөһэдынгөө газарһаа ондоо тээ ядерна буу зэбсэгые туршажа, бүгэдын сахидаг уласхоорондын эрхые дабана гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Арадуудай амгалан тайбан байдалда аюулта байдалай улам шангадажа байхада, эб найрамдалые хүсэгшэ бүхы арадууд һанаа амархан байжа шадахагүй гээшэ. Дары түргэн хэмжээ абажа, мүнөө үеын энэ шухала асуудалые шиидхэхэ гэһэн эрилтэ хүн бүхэн табиха ёһотой.

Баруун гүрэнүүдэй хархис этэгээдүүд улам ехэ зэбсэг бүтээжэ, ондоо гүрэнүүдтэ хэнһээшье нюунгүйгөөр атомна буу зэбсэг, мүн атомна түхеэрэлгэ абаашадаг боложо байна. Сэрэгэй бюджет бүри ехэ болгогдожо, ажалшан арадай байдал муудана. Баруун Германиин үһөө нэхэгшэдые атомна буу зэбсэгээр зэбсэглэхын тулада Евратом гэхэ мэтэ бүлэглэлнүүд байгуулагдана, шэнэ шэнэ түхэлэй атомна зэбсэг улам түргөөр бүтээгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа атомна дайнай аюулай улам ехэ боложо байһан тухай гэршэлнэ. Тиимэһээ атомна, водородно буу зэбсэгые хорижо, тэрэниие туршахаа болихо тухай асуудалаар яаралтай хэмжээ абаха саг ерээ.

Буу зэбсэг хуряаха талаар оруу һан дурадхалнуудай бэелүүлэгдэж эхилхэдэнь, уласхоорондын шата шанга хинамжа байгуулхын түл Советскэ Союз эрид шууд тэмсэ Энэ шухала асуудалаар амжа туйлахын тулада Европын зарим зарта агаарһаа фотосъёмко хэхэ жэ СССР зүбшөөлөө үгөө һэн. Ии дурадхал США хододоо оруула байгаа. Гэбэшье, газарай зураг агаарһаа абаад байхада, зэбсэг х ряаха тухай асуудалшье шиидх дэхэгүй, уласхоорондын хинамж шье байгуулагдахагүй байһани элитэ. НАТО-гэй зэбсэгтэ хүсэнү дэй, мүн Варшавска договорто х баадагша гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүс нүүдэй бэе бэедээ дүтэлдэг хил баруун зүүн тээшээ 800 киломе зайтай Европын ехэ дайдада агаа һаа фотосъёмко хэхэ тухай асууда лые зүбшэжэ үзэхөөр бэлэн байһ тухайгаа Советскэ Союз мэдүү һэн.

Мүнөө хүдэлмэрилжэ эхил зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй К миссиин Подкомитедэй үмэнэ шухала асуудалнууд табигданха Буу зэбсэг хуряаха талаар оруул даһан бүхы дурадхалнуудые зүбш хэлсэжэ үзөөд, уласхоорондын ба далые номгоруулжа, амгалан та бан байдал тогтоохын тулада По комитет таараха шиидхэбэринүүд абаха ёһотой.

Аяар арбан жэлэй туршада ООН эй элдэб органуудта зүбшэн хэлс дэжэ байһан зэбсэг хуряаха тух асуудал мүнөө үедэ одоол шиидх дэхэдээ болохонь бэзэ гэжэ советс арад зон найдана. Энэ асуудал шиидхэхын тулада бүхы арга ну сэлнүүд бии. Зэбсэг хуряаха тала зохистой хэмжээн абтажа, һанааг амарха бэзэбди гэжэ арадууд на дана.

Сабшалангай гектар бүриһөө 10 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абахын түлөө тэмсэе

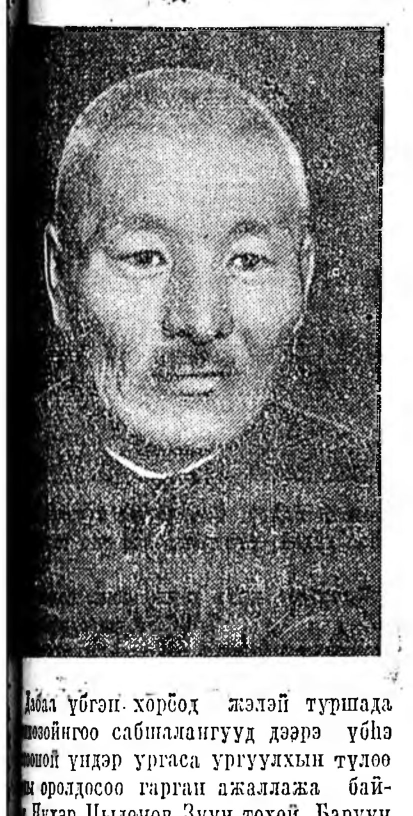

[Д]абаа үбгэн хорёод жэлэй туршада [кол]хозойнгоо сабшалангууд дээрэ үбһэ [...]оной үндэр ургаса ургуулхын түлөө [...] оролдосоо гарган ажаллажа бай[на]. Нүхэр Цыденов Зүүн тохой, Баруун [...]й гэжэ нютагай сабшалангуудые [...]жүүлжэ, һайн ургаса ургуулна. Үн[гэ]рэгшэ жэлдэ даажа абаһан бүхы саб[ша]лангайнгаа гектар бүриһөө 18 [цент]нер, туршалгынгаа участогай га [бүр]иһөө 80 центнер ургаса хуряагаа.

[Ү]бгэн луговод иимэ амжалта хайшан [...] түйлаа гэхэдэ, сабшалан дээрэ [на]г шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүү[дые] гаргажа адхадаг, Бухэн голһоо ка[нава]ар уһа гаргажа, уһалдаг байна.

[З]УРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай [Молото]вой нэрэмжэтэ колхозой үнинэй [луго]вод Дабаа Цыденов.

Е. Ринчиновагай фото.

Малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө

Манай колхоз 1300-гаад гектар уһалагдадаг сабшалантай юм. Тиигэбэшье, хамтынгаа малда элдэб тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ асуудал үшөө шиидхэгдээдүй. Һүүлэй 2 жэл соо малда хэрэгтэй үбһэнэй 40—50 процентыень бэлдэнэбди. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, сабшалангай ургаса бага байһаар. Нёдондо жэлдэ сабшалангай гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 7,7 центнер үбһэн хуряагдаа һэн.

Сабшалангай ургасын бага байһан гол шалтагаанииинь юуб? Энэ асуудалда колхозой правлениин зүгһөө һүүлэй үе болотор анхарал багаар хандуулагдаа.

Ажахын ээлжээтэ хүдэлмэреэр хизаарлаад, мал ажалай гол шухала асуудалнууд шиидхэгдэнгүй үлэшэдэг байба. Жэшээлхэдэ, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэдэггүй, уһалалга саг сагтаа хэгдэдэггүй байгаа. Энэ хүдэлмэридэ малшад багаар хабаададаг һэн. Луговодуудай бригадада хүн үсөөн хүдэлдэг, заримдаа ондоо ажалда эльгээхэшье ушар үзэгдэдэг байһан юм.

Эдэ бүгэдэһөө боложо, колхознай өөрынгөө хэрэглэмжые хангангүй, ондоо тээһээ малай тэжээл худалдажа абаха баатай болодог байгаа.

Иимэ ябадалые саашадань үргэлжэлүүлжэ яашье болохогүй. Энээн тушаа хурса шүүмжэлэл тээсгэн тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ гараһан байна. Тэжээл элбэгээр бэлдэхэ асуудалые энэ жэлдэ хүсэд шиидхэхэ гэһэн эрилтэ колхозой правлениин үмэнэ табигданхай.

Колхознигуудай дурадхалнуудые хараада абажа, колхозой правлени ба партийна организаци зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна. Хамтын суглаанай һүүлдэ луговодуудай бригада бүридүүлэгдэжэ, коммунист А. Найданов бригадир болгогдон томилогдоо. Мүнөө үедэ тус бригадынхид сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа эхилээ. Уһалууриин һубагуудые заһабарилха ехэхэн хүдэлмэри мүнөө жэлдэ хэгдэхэ ёһотой. Бухэнэй һубагай эхиндэ уһа хубаажа табиха барилга, Заянай, Монголой канавануудта уһа урадхуулха һубаг малтагдаха юм. Энэ барилгада хэрэгтэй шулуу, модон бэлдэгдэжэ, барилгынь газарта асаргданхай.

Мүн бусадшье олон янзын хүдэлмэри тэндэ хэгдэхэ юм.

Тэрээнһээ гадна, сабшалангаа һайжаруулхын тула 40 гектар талмай үтэгжүүлэгдэхээр хараалагдана. Тэндээ 1000 гаран тонно наг шэбхэ гаргаабди. Майн 15 болотор 50 гектар сабшалан шугы бургааһанһаа сэбэрлэгдэхээр хараалагдана.

Теэд, дурсагдаһан бүхы хүдэлмэриие дүүргэхын тула манай колхоздо Саянтын МТС, Бухэнэй уһалууриин управлени ехэхэн туһа хүргэхэ зэргэтэй. Һубаг, канавануудые гараараа малтажа урдихэгүйбди. Энэ хүдэлмэри экскаватораар хэгдэхэ ушартай. Гэбэшье, хаанаһаа экскаваторай ерэхэнь мэдэгдэнэгүй. Иимэ машина МТС-тэшье, уһалууриин управленидэшье мүнөө дээрээ үгы. Республикын Хүдөө ажахын министерство «Мелиоводстройн» конторо хоёр үгээ ойлголсожо, манай колхоздо туһалха бэзэ гэжэ найдагдана. Манай луговодууд сабшалангаа һайнаар үтэгжүүлжэ, 2—3 дахин уһалжа, дунда зэргээр гектарай 15—20 центнер үбһэ хуряаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Сабшалан һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхын хажуугаар, тарялангай газар дээрэ тэжээлэй культурануудые бүри ехээр таридаг болохо түсэбтэйбди. Нёдондо жэлэйхиһээ 85 гектараар ехэ зелёнко таригдаха, 150 гектар кукуруза ургуулагдаха юм.

Энэ жэлдэ түсэбэйнгөө ёһоор тэжээл бэлэдхэжэ, колхозоймнай ажахын гол һалбари—мал ажалые эрид хүгжөөхэ, ашаг шэмынь дээшэлүүлхэ гээшэ манай шухала зорилго болоно.

Ф. Архинчеев, Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Уһалалга, үтэгжүүлгын ашаар

Малай тэжээл, илангаяа үбһэ ехээр абаха арга боломжоёо дууһан элирүүлжэ, ашаглаад байбал, бидэнэр үбһөөр дутахагүйһөө байтагай, хэдэн жэлэй нөөсэтэй, хур үбһэтэй байхаар гээшэбди.

Имагтал бии байһан сабшалангаа һайса үтэгжүүлхэ, уһалхаһаа гадна, нуур, намагтай, бургааһа, харганаатай газарые сэбэрлэжэ, һайн сабшалантай, бэлшээритэй болохо арга колхоз бүхэндэ шахуу бии. Жэшээлхэдэ, манай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хараад үзэхэдэ, гурбан бишыхан нуур байдаг һэн. Тэдэниис шэргээжэ хатаабал, ямар һайн сабшалан болохо байгааб! Тиимэһээ үнгэрэгшэ намартаа хамтадаа 12 гектарһаа үлүү талмайтай 3 нуур шэргээгээбди. Мүн Камышево гэжэ нуурай уһан нилээд шэргээ. Энэ нуурай шэргээгдээд байхада эгээн багынь 40 га һайн сабшалан гараха байна. Шэргээһэн нуурнуудайнгаа газарайнь хүрьһые хатаагаад, сабшалан болгоходомнай жэл бүри хэды ехэ үбһэ нэмэжэ абаха байһамнай сохомтой.

Энээнтэй хамта сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ тушаа жэл бүри бодожо ябаха шухала. Илангаяа малай шэбхэ шабааһа үбэлдөө, хабартаа шадаал һаа ехээр гаргажа тараахада аргагүй һайн байна. Бидэнэр намарһаа хойшо наг шэбхэ гаргахын тулада оролдообди. Мүнөө 2 мянга гаран тэргэ наг шэбхэ гаргажа, 80 центнер шубуунай, 30 центнер үнэһэн суглуулагдаа. Тиин зарим ушарта наг шэбхэ гаргахадаа дайралдаһан лэ газартаа адхаха ябадал үзэгдэдэг. Тиимэһээ луговодууд наг шэбхэ гаргалгые наринаар шалгажа, хараалһан газартаа адхуулха ёһотой. Манай эндэ сабшалангай га бүридэ 40 тонно наг шэбхэ, 6 центнер шубуунай аргал, 3 центнер үнэһэ заатагүй гаргажа, үтэгжүүлхэ гэжэ оролдонобди.

Гадна, ногоо муутай сабшалангай хүрьһые тракторна фрезээр үлтилхэдэ ургасань дээшэлдэг. Мүнөө жэлдэ эндээ 20 га газарай хүрьһэ үлтилөөд, һүүлээрнь катогоор жэгдэлхэбди. Март, апрель һарада 233 гектар сабшалангые шулуу шохойһоонь сэбэрлэхэбди.

Манай эндэхи нютагай гандуушаг байгаалитай хадань сабшалан, тарялангые уһалха гээшэ ехэ удхашанартай гэжэ һанагдана. Уһалаал хада ногоон заатагүй ургаха. Иимэһээ бидэ, манай колхозой луговодууд, сабшалан уһалха хэрэгые эгээн шухала гэжэ тоолонобди. Үбэлдөө 200 мянган кубометр мүльһэ хүргөөбди. Гадна 7 модо утатай һубаг бэлэдхэгдээ. Мүн Ягодныи уһалууриин системые заһабарилжа дүүргэхэ, дулаархада бүхы байһан һубаг канавануудаа сэбэрлэхэбди. Тиигээд майн эхеэр бүхы участогуудаа нэгэдэхеэ уһалхабди. Саашадаа 3 дахин уһалхатаяа хамта обоолоотой наг шэбхые тракторна, морин балуураар низалжа, бултыень жэгдээр тараахабди. Юуб гэхэдэ, уһалха үедөө наг шэбхэ тараахада шэмэ шүүһэнь хүрьһэндэ орожо, һайнаар үтэгжүүлдэг байна.

Хэрбээ 1956 ондо 233 гектар сабшалангайнгаа га бүриһөөнь 22 центнер үбһэ хуряаһан һаа, энэ жэлдэ 25 центнер ургаса абаха зорилго урдаа табяад хүдэлжэ байнабди.

П. Ефимов, Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой луговод.

АМАР МЭНДЭ, ИВАН ХАЙДАПОВ!

Би һаяшаг шинии нютагай **Д. Закаменский** гэгшэһээ бэшэг абажа, гайхахын ехээр гайхабаб!

Шимни, юрэдөө мүнөөхи Баанхи, (харин Баанхи гэлтэй даа), Иван Хайдапов мүн гээшэ гүш? Гайха тагна ехэ! Үгы, шимни яһала ажалша, бэрхэ хүбүүн һэмнайш. Теэд юрэдөө урагшаа ябажа байһан арад зонһоо гээгдэжэ, хүлһөө һугардаг холхиндог гутал шэнги болошоходоо, хомхой хобдог сэдьхэлдэ абташахадаа яагаа гээшэбши?

Мүнөө үедэ парти, правительствын уряагаар залуушуул городуудһаа хүдөө тосхон гаража, колхоз, совхоздо хүдэлжэ, тунга газар хахалжа, таряа ургуулна, хони малаа олошоруулна. Харин ши гансаараа түрэл колхозһоо тэрьедэжэ, хадын хара баабгай шэнги, ой хүдар гүйжэ ороод, мохоо һүхөөр модо отолходоо, юу хэжэ байна гээшэбши? Нэгэ шэнэ гэр бариһаншни багадаад, хоёрдохи гэрэйнгээ модо газаагаа оруулаад байна гэнэл. Үхи хүбүүдтээ, аша гушанартаа бэлдэбэ гүш? Тиигээ һаа, дан эртүүр бэлэдхэл хээлши. Өөрөө залуу хүбүүн ябана ха юмши! «Мүнгэндэ ехэ мээхэй, хомхой болошоод, хоёрдохи гэрээ худалдахая барихань» гэжэ нютагаархиншни хэлсэнэ. Зүб лэ хэлсэнэ ха.

1954 ондо модо бэлэдхэлсэхын тула Хандагатайн леспромхоздо колхозшни эльгээһэн байгаа. Тиихэдэнь ши гэрһээ гараһаар бэлшээд, зэрлигшэжэ ондоо тээшээ арилшоош. Хара аминдаа олзо омог бэдэржэ, эндэ тэндэ хүдэлһэн нэрэ зүүгээд добижо ябааш. Гурбан жэлэй саада тээ гаража ошоһоор, «һангай хүн болооб» гээд, колхоздоо хургааршье догоодохо юумэ хээгүйш. Энэ үе соо элдэб хүнгэн, олзотой газар бэдэржэ, зайжа зуража ябааш. Ажал хүдэлмэри хэдэггүй хүн аяг аашаяа алдаха гэжэ үнэхөөрөө зүб хэлсэдэг байна. Шамайе архи уудаг, хаарта хэдэг болоо юм гэнэ. «Һурхэйхэн» лэ эрэ боложо ябаа байнаш даа, хөөрхы! Хатуу харые баряад, хаарта намнаад ябадаг болоо һаа, халтирууһай харгыда ороо гээшэш, ойлгоорой, нүхэр! Архи хаарта, хулгай худал гээшэшни — бултандаа муу юумэ руу абаашадаг юм.

Минии нэгэ танил хүн шам шэнгеэр аашалжа ябаһаар, шанга хэһээлтэдэ ороод ошоһоноо, ухаатай боложо ерээ һэн. «Гэмтэ ябадал бү хэгты гэжэ үхи хүбүүдтэ захихаб» гэдэг болоо агша. Мүнөө колхоздоо яһала һайн хүдэлжэ байдаг.

— Колхозһоо хулжаад, олзо омог бэдиржэ ябахадаа обоолоотой алтанһаа тэрьедэжэ ябадаг байгааб, — гэжэ тэрэ хүнэй намда хөөрэһые, ток дээрэхи таряа заажа, колхознигуудые энеэлгэжэ байһыень һананаб.

Тэрэ хүн заһаржа, мүнөө хүндэтэй колхозник болонхой.

«Ганса сусал гал болохогүй, ганса хүн, хүн болохогүй» гэдэг арадай сэсэн үгэ бии. Ши, Иван, гансаараа хаана холо ошохо хүмши? Арад зонһоо амяараа ябажа яашье шадахагүйш! Мүнөө эдижэ ябаһан хоолшни, үмдэжэ ябаһан хубсаһаншни—хуу арад зоной: эжы абыншни, аха дүүгэйшни, колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй ажалай үрэ ха юм. Ядахын сагта отолһон модоёо ойһоо буулгахадаа, колхозой харагша гүү хүллэжэ ябааш!

Уһанда хаяһан мориной тонтогоол өөдөө урдахагүй, харин урадхалда абтаад, нэгэ тээ, эрьедэ гаргагдажа хаягдашахал. Шишье олондо зүрижэ ябаһаар, хүндөө бууража, хэндэшье хэрэггүй хүн боложо, хүн зондоо мартагдашахаш. Хүнүүд далда удхатайгаар шогложо: «Аа, нөөхи Баанхи гү даа!» гэлдэдэг болохо, ойлго энээниие!

Нүхэр Иван! Мүнөө үшөө хожомдоогүй. Колхознигуудайнгаа урда гэмээ мэдэрэн, хүлисэл гүйгаад, хамсыгаа шамажа, дахин ажалдаа оро. Шамайе эдэ мэтын юумэ ойлгохоор нүхэр гэжэ һанаа хадаа иигэжэ бэшэжэ байнаб.

Энээнһээ хойно нэгэ жэл үнгэрөөд байхада: «Закаменай аймагай, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Иван Хайдапов шэн зоригто ажалайнгаа түлөө...» гэһэн һайшаалтайгаар «Б-М. үнэн» газетэдэ гараад ябахыешни хүсэнэб!

Амаршалагша **М. Тархай.**

Республикын колхозуудта [х]үлэй агрохэмжээнүүдэй ябаса тухай

[19]57 оной мартын 15-най мэдээн

([т]үсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

[Ай]магууд	Январиин 1-нээ мартын 15 хүрэтэр поли дээрэ наг шэбхэ гаргалга	Үнэһэ суглуулга	Шубуунай аргал суглуулга	Сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргалга
...нскын	73,5	36,2	94,0	—
...дарын	67,6	4,8	11,3	—
...эзэнэй	67,0	54,0	172,2	56,7
...урын	50,6	31,0	209,0	41,7
...арын	44,3	34,3	114,0	23,2
...жанаай	40,8	19,7	37,0	28,7
...багатайн	39,7	22,2	69,4	42,2
...байкальска	33,9	26,0	70,2	30,3
...грайн	32,1	15,6	63,6	19,2
...аршэбэрэй	29,4	73,0	244,8	14,5
...мканай	25,8	5,9	28,2	43,2
...гын	18,5	7,0	69,8	14,8
...нгын	18,0	9,9	53,6	48,7
...ин	15,5	11,3	62,2	29,2
...унын	12,6	5,4	18,8	26,3
...менай	11,9	4,9	6,5	61,2
...ын	11,1	3,3	3,0	3,5
...ин	9,9	3,7	17,0	63,4
...н	8,3	12,0	29,0	29,4
...эгын	6,5	5,8	35,8	31,1

Мунхын баабай луговод

—Хүлөө дүрөөдэ, гараа ганза[г]а хүргэхэһөө эхилэн мал [х]үлжа, эдир залуу наһандаа эм[нэг] мори хазаарлажа, эрэ боло[ж]о дурдуулжа, газарые эдлэжэ, [ган] гасууртай тэмсэжэ ябаһан хүм[үүн]даа, — гэжэ уян уриханаар [хөө]рэдэг, удаан даруу зантай нэгэ [хү]н Шэнэһэтэ гэжэ нютагта ажа[ħал]даг юм.

—Мунхын баабай үтэлжэ үб[гэр]бэшье колхоздоо хүдэлдэг. Энэ[ниие] мүнөө мартахагүйбди, наһатай [бол]жо пенсидэ гараха дүтэлөө [юм]а, — гэжэ нютагайнь хүн зон [хөө]рэдэг.

[М]үнөө үедэ Мунхын баабай [ям]ар ажал, юу хэжэ байдаг юм [гэ]жэ гэбэл: нөөхил морёо шаргада [хүл]өөд, хаана мүльһэнэй обойжо [ха]литөөд байһаниис хаража, сүмэ [бар]ижо сабшалан дээгүүр тошон [ха]ажа ябадаг. Хэды үндэр наһа[та]й болобошье, колхозой ажал хү[дэл]мэриие үшөөл орхёодүй зандаа.

[1]947 ондо Республикын хүдөө [ажа]хын выставкэдэ, 1954 ондо [Мо]сквада Бүхэсоюзна выставкэдэ [хаб]аадалсаһанаа һанахадаа, тэрэ[гээ] досоо сог зали бадаржа, за[луу] наһанайнь үе һанагдана. «Нэгэ [бол]а залуушье байхам ягааб, [тии]эл хамтын ажалда нилээд ябал[саа]л һэмби», — гэжэ һанаандаа [бол]жо ябадаг зандаа.

[Ү]рдань Шэнэһэтэ гэжэ нютагай [...]нэй нэрэмжэтэ багахан колхоз [хүн] зоноор үсөөн туладаа арга ша[лта]батай, артелиингээ арга бо[ло]жо хүсэд хэрэглэжэ шададаггүй [бай]гаа. Сабшалан, бэлшээриинь [газ]арта жэлһээ жэлдэ үбһэ ногоон [му]у байжа, адууһа малда үбһэ, [тэж]ээлынь хүсэд хүрэхөөр абтадаг[гүй] һэн. Шэнэһэтын эхиндэ байдаг [ол]он булагай уһан иишэ тиишээ [ур]ажа, хэндэшье хэрэггүй хосор[ж]о байгаа.

—Үгы, юун боложо байна гээшэб. Огторгойһоо орохо бороодо найдаад, юун болохые хүлеэгээд лэ колхозойнгоо хамтын зөөриие арьбадхангүй, ниитынгээ адууһа малые жэл бүри тураажа, зүдэрөөжэ байха гээшэмнай,—гээд Мунхын баабай бодоходоо, ган гасууртай бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ байна гэжэ шиидээ һэн.

Зунай халуун болоходо холошье ошонгүй шэргэшэдэг булагууд Шэнэһэтын эхиндэ олон байһан юм. Нютагай хүн зон тэдэ булагуудай уһаар сабшалан, бэлшээрээ уһалхабди гээд жэл бүхэндэ хэлсэдэг байгаа. Теэд эдэ булагуудай уһан үбэлэй сагта хэрэглэгдээгүй һэн.

Дулаархада голые урсуудажа гурбан хаалта баряад, хаалта бүриһөө хоёр тээшэнь гүнзэгыхэн канавануудые татаһан байна. Иигэжэ Мунхын баабай Шэнэһэтын булагуудай уһые намар орой, үбэлдөө халяажа, сабшалан бэлшээрээ уһалдаг болобо.

Булагуудай эхиндэ мүльһэн хүрэжэ, дээрээ тагларaад байхадаа уһаниинь газар доогуураа ябашана гэжэ Мунхын баабай лаб мэдэдэг байгаа. Намарай сагта оншыень оложо, булагые мүльһөөр хахаажа, уһыень өөдэнь гаргаха зорилго Мунхын баабай урдаа табиһан юм. Энэнь ёһотоор лэ бүтээ. Луговод үбгэн гол уһанай хүрөөд байхада анха түрүүн дээдэ хаалтаараа уһыень барижа хоёр тээшэнь таллуулжархёод, таллаһан уһаяа сабшалан уһалмаар болоо гэжэ мэдэмсээрээ нүгөөдэ хоёр хаалтадаа дамжуулан асардаг болобо. Хожомынь мүн Нарин, Намарзан гэжэ газарнуудтахи булагай уһа халяажа, сабшалангаа уһалдаг болоо һэн.

Үбгэн луговодой хэжэ байһан ажал хүдэлмэриин аша үрэ ехэ. Намар, үбэлдөө хахаажа, халяажа, таллуулжархиһан уһаниинь апрель һараһаа эхилээд, май һара дүүрэтэр сабшалан хоёр—гурба дахин уһалхада хүрэдэг байгаа. 1947 ондо эгээл ехэ ургаса абтаа һэн. Энэ жэл Нарин, Намарзан, Шэнэһэтэ гэжэ газарнуудта 700 гектар сабшалангһаа дунда зэргээр гектарай 16 центнер үбһэн хуряагдаһан юм. Тиихэдэ, 2—3 дахин уһалагдаһан 74 гектар талмайн га бүриһөө 38 центнер үбһэн абтаһан байна. Тиигэжэ луговод республикын хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадаха эрхэ олоһон байгаа.

1951 он. Шэнэһэтэ, Хүсөөтэ, Олон шэбэр гэжэ нютагуудай колхозууд хамтаржа, «Улаан Шулуута» гэжэ томохон колхоз боложо, хүсэ шадалаа нэгэдхэһэн байгаа.

— Колхозой хамтараад байхада «ши газар уһалдаг хүн гээшэш, Хүсөөтэ ошожо тэрэ голой уһаар сабшалан уһала» гэжэ колхозой правлени намда даалгабари үгөө һэн. Тэндэ ошон гэхэдэмни, баһал олон жэл соо юушье хэгдээгүй, голой уһан хайша хэрэгээр урдажа байгаа бэлэй. Тэрэ хабарһаа эхилээд, нёдондо жэл болотор хэдэн хаалтануудые барижа һубаг, канавануудые татажа дүүргээб, — гэжэ Мунхын баабай хөөрэнэ.

«Юумые хэхэдээ мүртэйгөөр хэхэ ёһотой юм» гээд үбгэн луговод саашань нэмэжэ хэлэнэ. Газарайнь түхэлые хаража байгаад, гол канаваяа годируулан, 50 сантиметр гүнзэгыгөөр татадаг юм.

— Юундэ иимэ гүнзэгы канава татана гээшэб, уһыень хатаажархихань бэшэ аал? Мунхымнай баабай ойлгоногүй бэшэ юм гү, канавануудые сэхээр татахаа яанаб, — гэжэ байгаад зарим хүнүүд хэлсэдэг болоһон байгаа.

— Юумые хэхэдээ мүртэйгөөр хэхэ ёһотой юумэл, хэтыень харалсаха хэрэгтэй. 50 сантиметрһээ гүйхэн канава татаад туршагты— хоёр жэл болоод канаватнай үгы болошохо. Таанад тэргэ морёороо һубаг канавыемнай гаража ядаад тиигэлсэнэ гүт,—гэжэ зарим хүнүүдэй ута «хэлые» таһа сохижо, өөрынгөө зүбые баталдаг байгаа.

Иигэжэ энэ колхозой хоёр мянгаад гектар сабшалангай 1000 гаран гектарынь жэл бүхэндэ уһалагдажа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ ногоон абтана. Мүн зарим 2—3 дахин уһалагдаһан участогуудай гектар бүриһөө 25—30 центнер үбһэн абтадаг болоо.

Мүнөө Мунхын баабай 63 наһатай болобошье, хамтын ажалай түлөө хаба шадалаа хайрлангүйгөөр тэмсэжэ байна. Энэ жэлдэ уһалагдадаг участогуудай гектар бүриһөө 25 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха уялга абанхай. Энэ зорилгоор хэдэн мянган кубометр тошон халяагдаа. Саашадаа уһалагдадаг сабшалангай талмайе нилээд ехэ болгохо юм.

— Олон Шэбэр гэжэ газарта, үшөө ехэ сабшалантайбди. Уһаар ганданги байдаг дээрэһээ тэндэ олон жэл соо бухалшье үбһэн хуряагдажа абтаагүй юм. Тэндэ нёдондонһоо хойшо оролдожо заа зуу уһа бии болгожо байнаб. Эндэхи сабшалангай газарые уһалдаг болоо һаа, колхознай үбһэ ногоогоор дутахаяа болихол һэн,—гэжэ үбгэн луговод омогтойгоор хөөрэнэ.

Иигэжэ Мухарбэшэрэй аймагай «Улаан Шулуута» колхозой эрхим луговод Батамүнхэ Бадмаев олон жэл соо өөрынгөө дүй дүршэлые арьбадхажа, колхоздоо аша туһа ехээр хүргэжэ байна.

Т. ГАРМАЕВ, манай корр.

Һамбайгаа яахадаа һамналсанаб?

Зарим колхозууд мүнгээ «багтаажа ядахадаа» тэрэнээ хэршэжэ, хэршэжэ, хээрэ абаашаад, саһан дээгүүр сасажархидаг, хагдан соогуур хаяжархидаг байна. Гахайлтай юумэ хэлэнэ гүб? «Иихэдэ Тархай Марханчнай юугээ хэлэжэ, яажа байнаб!» гэжэ һанамаар аабза? Теэд хэлээшээ тайлбарилжа, хара сагаании хахалхадамни эли болоод лэ орхихо лаа. Зарим колхозуудай ажалшагүй хүтэлбэрилэгшэд халтад гэһэн лэ юумэндэ МТС-эй машина трактор хэрэглэжэ, үлэмжэ ехэ гаргаша хэнэ. Тиихэдэнь ажалгүйдөө гашуудаһан гаһар гаһар моридынь һамбай дэлһээ һамналсажа байдаг.

Али нэгэн аймагта ябатаршни наян мориной хүсэтэй тракторай найман бухал солоомо зүдхэнхэй, табин мориной хүсэтэй тракторай табан бухал үбһэ зүдхэнхэй ябахыень харахадаа яһаа ябтайхаар, хара буужа, халаглахаар болоно даа...

«Крокодил» журналһаа абажа, доро толилһон зураг тиимэ колхозуудые яһа хадхан шүүмжэлнэ.

М, Тархай.

—Юу хэлтэй гээшэб даа, ажалгүй байжа уйдашооб.

А. Каневскиин зураһаа.

Малшадта һайн байра хэрэгтэй

(Редакцида ерэһэн бэшэг)

Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» колхоз адуу малаар олон, үнэр баян юм. 1956 ондо хоёр миллионһоо үлүү олзо доход абаа. Энээнэйнь ехэнхи хубинь мал ажалһаа орoo.

Колхозой ажахын энэ һалбарида нилээдгүй олон хүн хүдэлдэг юм. Эдээниие һайн байра байдалаар хангахын тулада колхозой правлени, партийна организаци ехэ оролдолго гаргаха ёһотой байгаа. 3—4 фермэдэ малшадай байха шэнэ гэрнүүд баригданхай аад, үшөө дууһагдаагүй. Энэ жэлдэ малай байра шэнээр бариха, заһаха түсэб ехэ һайнаар хараалагдаа, тиигэн гэһээ малшадай байха гэр бариха түсэб байхагүй. Олон газарта малшадай байра муу, заһагдахаар болоһон. Энэ асуудал түрүүшынхеэ гаража байна бэшэ. Энээниие шиидхэхын түлөө колхозой правлени бодомжолхо ёһотой.

Саашань үшөө нэгэ иимэ асуудал табимаар. Илангаяа һаалиин гүүртэнүүдтэ малшадай ажалай нормо хаража үзэхөөр болоо. Колхозой правлени мал ажалда хүдэлхэ хүнүүдые шэлэн олохо тухай ехэ һаналаа табижа, энэ асуудал шиидхэхэ ёһотой.

Д. Бадмаев.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

Түрэл нютагһаа холо

Эгээ энэ үедэ Анна Михайловна басагаяа зэмэлэн хараажашье, үбшэлөөгүй элүүр байһандань баясажашье, гэб гэнтэ аягаа таһарһаниень гайхажашье байба. «Хүнһөө эшэхэеэ яагааб-ши!» гэн гэн хэлэхынгээ забһарта энхэрэн һанаалдан аргадана.

Таня уйлахаяа болибошье үшөөл һуг-шаржа, сагаан пулаад нюуртаа баринхай һууна.

«Яаһан һүлэр, юушье ойлгохогүй хүн гээшэб? Яахаяа бэшэгэймни тэдэ мүр эндэ уншабаб?» гэжэ эшэһэн, гайхаһан, айһандаа Таня түрүүшээр Доржодо гомодожо, бэеэ барингүй, өөрһөөшье мэдэлгүй уйлашаһан байгаа. Тэрэнэй удаа өөрыгөө хайралан һанаһандаа, бэеэ сүхэлэн голхорһондоо уйлаба. «Яахаяа бэшээ гээшэбиб? Хэрбээ бэшээшье хадаа нэрэеэ нюухагүй байгааб... Тиигээ һаа иимэ тодхор болохогүй һэн»—гэжэ һанажа байжа һугшарна. Эсэсэй һүүлдэ энэ зэргэ юумэ үзөөд хохидожо байһан Доржые хайралжа уйлана.

Таня үнинһөө хойшо Доржодо дурладаг байгаа. Энэ дурлалын үдэр сагай үнгэрхэ бүри зүрхэ сэдьхэлдэнь улам улам гүнзэгыгөөр үндэһэлжэ, айхабтар һаруул һайханаар сэсэглэн задаржа эхилээ. Дурлалайгаа энэ модоной амтатай гашуун хоёр жэмэсэй алиниень .эдеэшүүлхыень мэдээшьегүй ябаба. Хэды тиибэшье, өөрынгөө басаган зүрхэнэй дуралалые элбэг дэлбэгшье, эгээл һайханшье бодол найдалайгаа аршаан шүүдэрээр ундалуулан, эльшэ ольһоор дулаасуулан ябаһан байха...

Доржын түлөө юушье тэсэхээр, энэ дуралалайгаа һэшхэлдэ ямаршье хашалан амасахаар Таня бэлэн байгаа. Инаг дурлалайнгаа түлөө энээнһээ урда ямаршье хашалан үзөөгүй байһан дээрэһээ; «тиимэ хашалан тохёолдоһой даа»—гэжэ бүтүүхэн хүлеэдэг, энээнэй тухай баяртайхан һанажа ябадаг һэн. Доржо бидэ хоёрой суг хамта ябаха үйлэтэй хубитай һаамнай Доржын зүгһөө урбаха мэхэлхэ ушар бү үзэгдэг гэжэ бурхандаа нюусаар мүргэдэг байгаа. Доржо минии дурлалые зүбөөр ойлгожо, ёһотойгоор сэгнэжэ аршалан абаран ябаһай даа гэжэ амгалан һайхан ангелайгаа нэрээр һүгэдэгшэ һэн. Эхэ эсэгэнүүднай бидэнэй дундын энхэ үнэн дурлалда, эжэл нүхэдэй холбоодо һаалта түбэг татангүй, харин амар жаргалай замаар юрөөһэй даа,—гэжэ алибаа гэгээн бурхадтаа зальбарагша һэн. «Юунэй түлөө энээхэн хүбүүндэ дурлабаш?»—гэһэн асуудалай маряахажа ойротохотой адли, зүрхэн соонь мянган харюу зэдэлэн ханхинажа эхилшэгшэ һэн.*

Энэ Доржоһоо үлүү боро бааза, бодолтой сэсэн, үнэн сэхэ хүбүүн Таниин мэдэхэ хүбүүд соо үгы байгаа. Энээнэй түлөө Таня дуралаа. Доржо хадаа ямар нэгэ тон ондоо нюур шарайтай, тон ондоогоор, бусадһаал тад ондоогоор харадаг нюдэтэй ха юм. Иимэһээ энэ хүбүүндэ дуралаа. Өөрыгөө һайн талаһаа харуулхаяа оролдодоггүй, хэзээ хаанашье анханайнгаал янза түхэл соо байдаг зангыень һайшаагаа. Олохон нүхэдэйгөө дунда хамагһаа олон ном уншаһандаа, жэшээгүй ехые мэдэһэн ойлгоһондоошье дээрэлхүүтэн һойзойхо зан гэжэ энэ хүбүүндэ үгы ха юм. Залуу нүхэдэй дунда гарадаг арсалдаануудай үедэ энэ шанарынь харагдадаг. Теэд халуун тиимэ арсаанууд хододоо боложо байдаг. Мүнөө үедэ хүн бүхэнэй хэлэнэй үзүүртэ хадаатай баруунай модно философиие заримадай аршалжа байхада, бусадынь, түүхын тооһото подвалһаа бидэржэ асарһан үмхи хуушан философиин үлхөөтэй яһа холбожо эхилхэ. Элдэб олон нэрэнүүдэй дунда хамагһаа оло удаа хэлэгдэдэг нэрэнүүд бии. Дууран һүнэжэ байһан түймэр дээрэ дабаһа даринь боложо үгэдэг тэдэ нэрэнүүд хадаа Вольтерэй, Руссогой, Кантын, Гегелиин нэрэнүүд байгаа. Тиимэ арсаанууд үргэлжэлһөөр, бусалһаар лэ байтараа хамаг һанал үзэлнүүд бусайдан худхалдашадаг һэн. Тиимэ үедэ эхилһэн тэрэ арсалдааниинь хэнэйшье удхажа эдишэгүй эдеэн, ямаршье шүдэндэ бутар хазагдахагүй һамар болошогшо һэн. Захада һууһан Доржо үе—үе энеэбхилэн маһалзажа, заримдаа хүмэдхөө буулган шагнадаг. Тиигээд лэ тэрэнэй удаа арсалдаанда оролсожо эхилдэг юм. Угалза сэсэгтэй үгэнүүдые суглуулжа хэлэһэн үгэ мэдүүлэлэйнгээ гоёоршье бэшэ, һанал бодолойнгоо арсашагүй үнэнөөрынь, баримтынгаа эли тодоор арсалдаае элирхэйлдэг гээшэ. Ербэдүү зориггүй шэнги байһан Доржо танигдашагүй болошогшо һэн... Иимэ шадал хүсэн хаанаһаа гаранаб гэжэ Таня мэдэжэ ядадаг. Арсаанай эхилхэдэ арсалдаһан ангинуудые Доржо адаглан хаража, харин дуугайхан һууһан Таня Доржые өөрыень энхэрэн харагша һэн. Доржо магад нүхэдһөө схэшье сэсэн бэшэ байжашье болоо юм бэзэ. Теэд лэ дурлаһан нюдөөр Таниин харахадань Доржоһоо сэбэр хүбүүн үгы, дурлаһан шэхээр шагнахадань Доржоһоол сэсэн хүбүүн үгы шэнги байһан байжашье болоо. Хэн мэдэхэб даа... Дурлал гээшэ заримдаа һохоршье, дүлиишье байжа байгшал гүбэ даа...

Тэрээнһээ гадна Доржо философиин тон орёо асуудалнууд тухай хүн бүхэнэй этигэмээр хөөрэдэг. Өөрынгөө һанал бодол һөөл зохидоор элирүүлэн үгэжэ шададаг байгаа. Бишыхан үхибүүндэл зугаа гарган хүхинэ гэжэ Таня Доржые өөгшөөн һанадаг. Энээнэйнь түлөө баһал Доржые һайшаан дурладаг.

*) Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын февралиин 1, 10, 17, ба 24-нэй номернуудта.

Олон хоногой һанал найдалаар гагнагдан бүхэжэһэн Таниин инаг дуран энээнһээ урда тээ гансал өөрынь сээжэ соо дулаасан дэбжэхэжэ, далижан яһажахажа байһан юм. Теэд лэ инаг дураниинь энэ үдэшэ иигэжэл өөрынгөө далда нюуса уургайһаа ниидэн гарашабал даа. Басаганайнгаа дуралһые Анна Михайлевна эхэнэрэй уран хёрхо нюдөөр хаража мэдэһэншье һаа, дуратай тэрэ хүнэйнь хэн байһыень мэдэхэгүй байгаа. Басаганайнгаа уйлан гүйһэн ушар юугээршье тайлбарилжа шадахагүй байшаһан эхэ эсэгэ хоёрынь Танимнай ахынгаа хани нүхэртэ, монгол студентдэ дураланхай гэжэ арба хубилаашье һаа, һэжэглэхэгүй зон байшоо.

...Хуушан түхэлдөө орохоһоо байха, үшөө хүхюун болоһон Таня айлшадтаа бусажа, столдо һуулсаба. Хундагануууд үнэтэй архяар дүүргэгдэжэ, тэндэ байгшад Татьяна Алексеевнае ангелайнь үдэрөөр амаршалбад. Уб улаахан хасартай Таня хани басагадайгаа дунда орожо, дахинаа сэсэгүүдэй дунда байһан сэсэг болошобо. Һаяхан болоһон ушарта гэмтэй бэшэ юумэ шэнгеэр харагдаһан Таня зэмэеэ багадхаха гэһэндэл, айлшадта түрүүшынхиһээ үлүү һанаагаа зобонги, хани басагадтаа бүри ехэ анхаралтай болошобо.

Доржо ямар байдалтай байна хаб?

Доржын тугаарайнь айлга һүрдэлгэ манан шэнгеэр дэгдэбэ. Хэһэн муу юумыень сүм бултыень Таниин хүлисэһэндэ Доржо дотороо урмашан, анханда өөрынь дуралһан энэ басаганай өөртэнь дуратайе мэдэһэндээ ехэл золтой омогтой һууна. Магад бурханаар заагдаһан иимэ хуби заяанайнь өөрынь һүлэр тэнэг дээрэһээ буруулашоогүйнь һайн даа.

Доржо Таня хоёрой нюдэд гэб гэнтэ золгошобо. Гал сахилгаан шэнги түргэншье һаа, урин налархай, ухамай хёрхо энэ харалсааниинь үгөөр хэлсэжэ ойлголсошогүй олон юумые тэдэндэ андалдуулба. Бэе бэеынь эгээл нангин һайхан һаналые шүтэдэг, этигэдэг хамагыень хоёр нюдэнэйнь харалсаан гэршэлэн баталба. Хүнэй һэжэглэхэгүйн түлөө энээнһээ хойшо энэ үдэшэ эдэ хоёрой нюдэнүүдэй дахяад уулзаашьегүй һаа эдэнэр голхорхо аал? Энэ айлда юрын айлшадайнь нэгэн һууһан бэшээр, харин огторгойһоо бууһан алтан далита ангел шэнгеэр Доржо бэеэ һанана. Зол жаргалайнь урихан элшэ тэрэниие үлгыдэхэжэ бөөмэйлнэ. Арадаа байһан сагаан самсатай хара хубсаһатай хүнэй аягалһан юумые ужа, урдаа ерэһэн эдеэнһээ булганһаань ама хүрэнэ. Харин эгээ мүнөө үедэ өөртэеэ сасуу архи—мянга найман зуун хорин хоёр оной жэмэсээр хэгдэһэн мракобрюнер амтархан ужа һууна.

Архиһаа эндэ һогтоошонь үглөө үдэр толгойһоонь гаража, харин энэ гэр соо хуби золһоо, инаг дуранһаа тогтоошонь бүхы наһандань Доржые дулаасуулан жаргуулхал бэзэ даа.

***

Доржо энэ жэл соо түрүүшынхеэ улаашанай шаргада һуужа бусаба. Газаагаа ерээд улаалжа ерэһэн хүндөө гуша мүнгэ үгэжэрхибэ. Арбаад мүнгэнэй түлөө иимэ түлөөһэ абаһандаа улаашан этигэжэ ядаба. Тиигээд жулигүүдэй хэһэн мэхэ мүнгэн фальшива монетэ бэшэ аа гү гэһэн һэжэглэл һанаандаа оруулба.

Ама халан һогтоһон Доржо нилеэд удаан оролдожо, арайхан гэжэ дэнгээ аһааба. Кондратьевайхиһаа ерээд орохоһонь өөрынь байдаг таһалга бүришье уйтаханаар, даншье бүрүүлээр харагдаба. «Хамтынгаа ехэ таһалгада ошожо али булганаар байхамни гээшэ гү?»—гэһэн бодол түр зуура ерээдхинэ. Доржо үшөө нэгэ дэн аһааба, ойронь баһа нэгэ ондоо дэн табиба. Доржо оройдоол юһэн дэнтэй байжа, тэдэнээ дундуурынь хухалжа арба найман хэһэг болгоод, булгыень яларуулба. Арба найма хүрэһэн инаг басаганайнь наһанай тоогоор сасуу дэнгүүд толорон бадарна. Доржо хэрбээ дэн хэдэг өөрын фабрикатай баян хүн байһан һаа, арба найман үдэр соо арба найма мянган дэн толоруулагты гэһэн захиралта үгэхэл байгаа.

Доржо нюргаа үргэлөөд, урагша хойшоо ябуултана. Стол дээрэһээ гуурһаяа абаад, бэхэ соогоо дүрөөд, юушье бэшэнгүй гэдэргэнь хаяна. Ондоо гуурһа абажа хараад баһал орхино. Тэндэ байһан номуудаа гуримтай болгон эмхилнэ. Стол дээрэхи хэрэгтэ хэрэггүй саарһануудые абажа буланда байһан гүрэмэл корзина соо хаяба. Ягаахан бэшэгээ абажа уншахадаа хэнһээ ерэһыень ухамайлан таажа шадахагүй һүлэр үүхидэе халаглана. «Зүб даа, Казаньда Татьяна Алексеевнаһаа бэшэ хэн иимээр бэшэжэ шадаха юм? Фортепиано дээрэ наадахадаа Таня өөрынгөө энэ бэшэгые улам саашань үргэлжэлүүлһэн лэ байгаа гээшэл даа... Зүб даа, Таня намда дуратай, гансал намда дуратай.... Теэд би өөрөөшье тэрээндэ дуратай байгаа һэн бэзэб даа...» Гараар хүртэшэгүй, хүлөөр ошогдошогүй холын мүшэ хаража, һанаа алдаад лэ тиихэдэ дүүрээ хамнайб. Харин һаруулхан тэрэ одомни мүнөө өөрөө унажа ерэбэл даа...»

Өөрөөшье мэдэнгүй ягаан бэшэгээ Доржо таалаад абаана. Тиигээд гарһаа гаргаха дурагүй. Энэ саарһанда өөрынгөө нюуса баярые Таня найдаа ха юм даа.. Таниин үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые дамжуулжа асарһан бэшэг ха юм. Гуурһаха бариһан Таниин жааханууд хургад энээхэн саарһан дээхэнүүр гүйлдөө ха юм.

«Газиза басаган дээрэһээ хохидон гансаардаад байхадаа дэлхэйдэ намһаа үлүү золгүй хүн бии гээшэ гү?—гэжэ асууһаар удаан болоогүйб. Харин мүнөө дэлхэйдэ намһаа үлүү золтой гансашье хүн бии гээшэ гү,—гэжэ асуухаар болоод байна бэшэ гүб? Сэсэгэй хагдархые намар хараһан хүн ондоо сэсэгэй һалбархые хабар харадаг ха юм».

Таня анханда уяхан нарихан бэетэй басаган байһан юм. Эхин түрүүн харахадаа «яаһан гоёнууд гэзэгэтэй басаган гээшэб» гэжэ Доржо һанаа һэн... Мүнөөшье мартадаггүй.. Тиихэдэ «дүү басаганаарни танилса» гэжэ Иван хэлээ һэн. Тиихэдэ Таня намда бишыхан гараа үгөөд «Таня» гэжэ хэлээл һэн ха... Би ёһо заншал дүүргэжэ гараа үгөөд, дохижо «Банзаров» гэжэ хэлээд лэ саашаа гурба алхахадаа Иванайнгаа дүү басаганай үгыень мартажархёол гээшэ һэн хаб... Инаг дуранай түрүүшын ошохон Танида тиихэһээ хойшо бадархажашье эхилһэн байжа болоо. Зүб даа, намда дуратай... Теэд дуралаг лэ даа... Хүн гээшэ дурлуулха ба өөрөө дуралхын түлөө түрэдэг. Иимэ басаган намайе дуралдаг гэжэ һанажа ябахада доошо дараха ашаан бэшэ, харин дээшэ үргэхэ дали ха юм...

Үсхэн сэнхир тэнгэреэр толорһон эгээл һаруул һайханшье үдэр огторгойдо хара үүлэн бии болодог. Омог баяртай һууһан тэрэнэй һанал соо Газиза һанагдан ерэнэ. «Зүб даа. Газиза басаган голхорол, гашуун үбшэнһөө бэшэ юумые үгөөгүй. Юушье орхингүй, харин Доржын һүгэдэн шүтэдэг хамагые хулгайлан арилаа һэн. Аягүйхэн дурасхал, зургаан үзэгөөр бэшэгдэдэг нэрэ хоёрһоо бэшэ юуншье үлдөөгүй. Тиимэл хаданьТаниин энэ инаг дуран үлүүгээр мээхээрэгдэн сэгнэгдэнэ, үлүү хомхойгоор хүлеэгдэнэ бэшэ гү? Ольга Николаевнагайда ошожо ябахадаа Бобровников юу хэлээ бэлэй?. Һананаб, һананаб... «Үһагүй хуурай губи талада ангажа, шүүдэртэй набшаһа долёожо зобоһон тулиһан хүн гээшэ бүхы наһан соогоо худагай харуулшан һууһан хүнһөө үлүүгээр уһые сэгнэхэ»—гээ һэн... Зүб... Тон зүб... Хэн энээниие буруушаахаб?.. Таниин дуралалые үлүүсэ сэгнэхымни түлөө хуби заямни тиихэдэ намайе Газизатай уулзуулаа бэшэ аа гү? «Инаг дуранай шалтагаанаар хохидоогүй хүн гээшэ үнэнтэ дурые сэгнэжэ шадахагүй» гэһэн үгые шулуун хабсагайн эльгэндэ бүхы хэлэнүүд дээрэ тобойтоор һылэһэйб...»

Газиза тухай муугаар һанахаяа болижо, тэрээндэ байһан бүхы зэмыень сүм хүлисэхэ гэжэ Доржо шиидэбэ. «Газиза хадаа баһал хүнэй үри ха юм даа... Харгы замдаа хохидол үзэнгүй, бүхы наһан соогоо золтой ябаг лэ даа». Иимэ һайн һаналые гансал Тани ухаа бодолдомни ерүүлээ,—гэжэ Доржо сэдьхэлээ ханан мэдэрнэ.

Доржын үргэһэ нойр хүрэнэгүй. Ухаа бодол соонь Таниин шарай зураг шэнги аржыжа, Таниин дуун хүгжэм шэнги зэдэлнэ. Мүнөө һанажа үзэхэдэнь Тани Доржодо энээнһээ урдандаа тон ондоохоноор хандадаг, бусадһаа үлүүсэ һанаата болодог байһан байба.

Доржо ерэхэ саг тухайда эхин түрүүнээ энэ үдэшэ бодомжолжо һууна. Теэд ерэхэ сагайнь үдэрнүүд үүлэ манан соо орожо шэргэһэн хадыч орой шэнги бүдэхи. Эдэ хоёрой ерэхэ үдэрнүүдэй харилсаанда Таниин эхэ эсэгэ ямараар хандаха гээшэб? Өөрынь түрэлхид дуулаа һаа юун гэхэб? Доржо хэрбээ Татьяна Алексеевнатай хуби заяагаа нэгэдүүлээ һаа, тэрэниие хубитай золтой болгожо шадаха гү? Магистр боложо шадаха гээшэ гү? Бэшэжэ байһан ажалаа хэрээр хамгаалхаб? Эртэ урда сагай түүхэ заажа байхынгаа хажуугаар ондоо ажал зохёон бэшэхэ хабань байха гү? Али өөрынгөө эсэгэдэл хорин табан жэл соо хасагай эмээлдэ хаа гуяа холгоохо гү? Энэ хүндэтэ заралгаһаа бэеэ сүлөөлжэ, дуратай ажалдаа өөрыгөө зорюулха арга олдохо гү? Энээниие засаглагша Сенадһаа бэшэ хэншье шиидхэжэ шадахагүй ха юм даа.... Хэрбээ хасаг албанһаа сүлөөлэгдөөгүй һаа яалтай гээшэб?.

Гушаад жэлэй саана хэблэгдэһэн Александр Пушкинай «Евгений Онегин» романиие гартаа абана. Таамаг нээхэдэнь бэшэгтэ Таниин оруулһан шүлэг гарашана. Өөрынгөө ухаан соо бии болгожо Александр Пушкинай амидыруулһан Ларина Татьянын Онегинда бэшэһэн бэшэг бэшэ; харин Кондратьева Таниин Доржодо өөртэнь зорюулжа бэшэһэн шэнгеэр Доржо сэдьхэлээ хүдэлгэн уншана.

Зол жаргалтай ерэхэ сагайнгаа үдэрнүүдые Доржо һолонгоор хүреэлэгдэһэн һаруул һайхан туяа соо харана. Зол жаргалтай Таниин энеэбхилһэн урихан шарай али бүхэниие далдалан холодуулжа байба....

Доржын урда арба найман дэнгүүд, амиды арба найман сэсэгүүд болон һалбаржа, арба найман одохонууд болон амилнад. Доржын һанал бодол холуур дээгүүр бүргэд далияраар дүүлинэ. Үглөөнэй арюухан аадараар угаагдаһан сэл хүхэ нугатай сэнхир гэрэл уһатай газар дайдада Доржын һанал буужа, хамагай ябадаг харгыгаар ябагаар алхалха дурагүй...

Урдаа байһан арба найман һаруул дэнгүүдэйнгээ шатажа, зэб зэргэхэн дууһахадань, оёор хизааргүй харанхын гүнзэгы соо габ гансааран үлдэшэжэ болохоб гэжэ Доржо хаанаһаа һэжэглэхэб даа...

Ч-Н. ГЕНИНОВ.

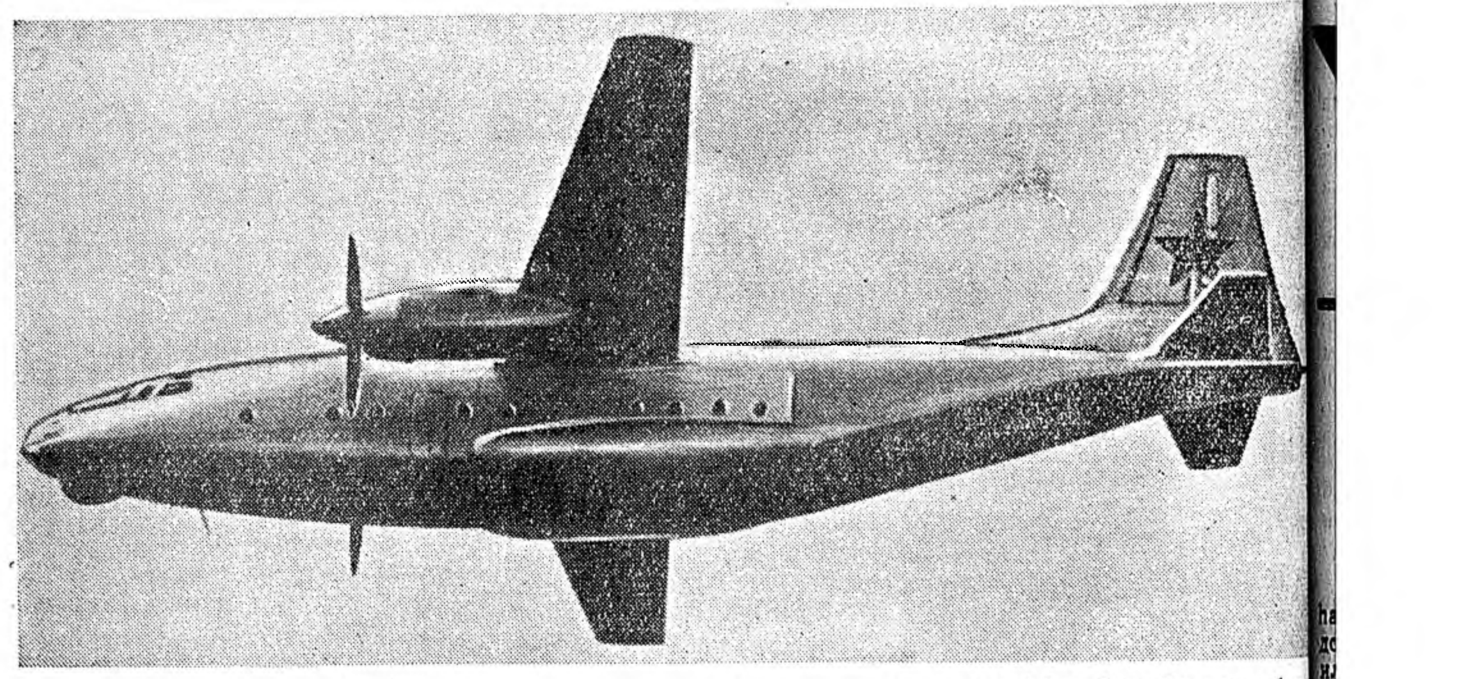

«Ниидэдэг кит» гэжэ нэрэтэй ашаанай шэнэ самолёт Советскэ Союзда байгуулагдаа. Хабсаргаатай автомашинануудые, бульдозернуудые, томо томо станогуудые болон бусад юумэнүүдые энэ самолёдто ашажа болохо. Түргэн ябадаг, ехэ юумэ багтаадаг энэ самолёт багахан талмай дээрэ һуужа, мүн дээшээ дэгдэжэ шадаха байна. Самолёдые хүтэлбэри... дэ тон бэлэхэн байхаһаа гадна, тэрэ бага горючи гаргаа... даг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ниидэдэг кит» гэжэ шэнэ самолё...

ТАСС-эй фотохроника.

Залуу хүбүүд һаалишан болоно

—Бидэнэрые һаалишад болгожо, һүнэй-товарна фермэдэ эльгээгыт,—гэһэн гуйлтатайгаар залуу колхознигууд Д-Ц. Замонов, Л-Д. Цыренов, В. Банзарханов, В. Доржиев, М. Намсараев гэгшэд Закаменай аймагай «Коммунизм» колхозой правленидэ хандаһан байгаа.

Колхозой правлени эдэ нүхэдэй гуйлтыень хангаа. Мүн 22 жэл колхозой адуу мори хаража ябаһан Жэмбэ Норбоев өөрынгөө дураар һаалишан боложо, һарлаг малай Хальтаруулхайн гүүртэдэ ахалагша һаалишанаар эльгээгдээ.

Г. Шагдаров.

Эхэнэр ангуушанай амжалта

Урындык Басаулова бүри багахан басаган байхаһаа агнуушадые дахажа, гүн тайгаар, хада уулаар хонон үнжэн агнаха дуратай һэн гэлсэдэг. Тэрэ эхэнэр мүнөө гэрэй ажал хэхэһээ гадна, мүн мэргэн бэрхэ ангуушан гэжэ Баунтын аймаг дотор суутай юм.

Нүхэр Басаулова илангаяа намар - үбэлэй үедэ агнуури ехээр хэдэг. Жэл бүри тэрэ нохойгоо дахуулан, хэрмэ, һолонго, булга агнахаяа гарадаг заншалтай. Нүхэр Басаулова агнууриин энэ жэлэй сезондо эсэхэ сусахые мэдэнгүй, агнажа гараба. Хэдышье шанга хүйтэндэ, һалхи шуурганда һаатангүй, үдэр бүри агнууридаа гарадаг. Үүрэй хирааһаа үдэшын харанхы болотор ой тайгын оёороор, хада уула махажа ерээд, эсээб гэжэ хэлэдэггүй. Бариһан ангуудаа һүниндөө үбшэжэ, гэрэйнгээ ажал хэжэ үрьдөөд, үглөөгүүрынь хүнһөөл түрүүн агнахаяа гарашаһан байдаг. Заримдаа хэдэн хоногоор, оройтоһон газартаа түүдэг түлижэ хоноод, агнадаг байна.

Нүхэр Басаулова эхэнэр хүншье һаа, дүршэл ехэтэй ангуушадһаа дутадаггүй. Ан гүрөөлэй ябадаг, байрладаг газарые һайса шэнжэлжэ һураһан, хэды багта, ямар газарта агнуури хэхэдэ һайн бэ гэжэ мэдэдэг. Тиимэһээ нүхэр Басаулова хододоо баян олзотой бусажа ерэдэг байна.

1956 — 1957 оной агнууриин сезон соо нүхэр Басаулова 2000 түхэригэй ангай арһа гүрэндэ тушааха гэһэн уялгаяа 3 дахин үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ үе соо 600 гаран хэрмэнэй арһа, мүн 5000 гаран түхэригтэ ондоо ангуудай арһа тушаагаа.

К. Данилов.

ШАТАР

Шатараар республикын түрүү һуури эээлхын түлөө турнирта Яруунын, Хэжэнгын аймагуудай шатаршадай командануд уулзаа. Хэжэнгынхид 7,5:4,5 гэһэн тоотой шүүбэ. Нэгэдэхи доска дээрэ наадаһан Г. Берсутский (Яруна) Хэжэнгын түлөөлэгшэ Н. Галдановые шүүгээ. Урдань хүдөөгэй шатаршадай дунда Сибирь болон Дальна Востогой чемпион байһан Д. Эрдынеев (Яруна) Хэжэнгын А. Пановта бүхы партинуудаа алдаа.

А. Шулунов.

МНР-эй арадай агууехэ хуралай сесси зарлаха тухай

УЛАН-БАТОР, мартын 19. (ТАСС). МНР-эй арадай хоёрдохи зарлалай агууехэ хуралай дүрбэдэхи сессиие 1957 оной апрелиин 1-дэ зарлаха тухай шиидхэбэри МН... арадай агууехэ хуралай президиум мүнөөдэр абаа.

Иорданиин коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

ДАМАСК, мартын 19. (ТАСС). Англи Иордани хоёрой договорой болюулагдаһантай дашарамдуулан Иорданиин коммунистическэ парти мэдүүлгэ толилоо. Һэргымжэеэ улам шанга болгожо, «Эйзенхауэрэй түсэб» гэдэгтэй эрид шууд тэмсэхыень коммунистическэ парти Иорданиин арадые уряална.

Гадна, орон дотор империалистическэ тагнуулай хэдэг хорото ябуулга болюулагдаха ёһотой. рэшэлэн сэрэгэй базанууд сүм... хагдажа, Англиин сэрэг Иорд... һаа гаргагдаха ёһотой, Сов... Союзтай, КНР-тэй болон социа... тическэ лагериин бусад оронууд... Иордани дипломатическа, мүн... номическа харилсаа байгу... ёһотой гэһэн эрилтэ правител... вын үмэнэ Иорданиин коммун... ческэ парти табяа.

Ботвинник Смыслов хоёрой наадан

Шатараар дэлхэйн дээрэ түрүү һуури эээлхын түлөө гроссмейстернүүд Ботвинник Смыслов хоёр мартын 16-да табадахяа наадахадаа айхабтар шангаар тэмсэжэ, энээниень харагшад ехээр һонирхоо.

Наадагшад энэ уулзалганда ехэ наринаар бэлэдхэһэн байба. Ноёной урдаһаа Смысловой хүбүүдэй добтолон ерэхэдэнь, Ботвинник ехэ һонин, зоригтой түсэб бэелүүлбэ. Ноёо һууридань, хүдэлгэнгүй байлгажа, рокировко хэнгүйгөөр, хоёр талынгаа бодонуудые ябуулжа эхилбэ. Тиигэжэ 25-дахи ябадалдаа Ботвинник булюу байдалтай болоһон байна. Забһарлалгын болохын урда тээ Ботвинник нэгэ хүбүү эдеэ. 40-дэхи ябадалдань наадан ойро зуура зогсоогдобо.

СССР-эй шатарай централ... клубта мүнөөдэр энэ наадан ... гэлжэлүүлэгдээ. Ботвиннигай ... сээнгүй булюу байдалтай бай... шье һаань, Смыслов үсэд нэтэ... гээр тэмсэбэ. 49-дэхи ябада... добтолхо һанаатай тэрэ нэгэ хү... гээ эдюулбэ. Үшөө хэды яба... хээд, нэгэ бодоёо үгөө. Гэбэ... Ботвинник тэрэнэй ябадалдань... зүб харюу үгэжэ, 54-дэхи ябад... даа Смысловые шүүһэн байна.

Тиигэжэ 3:2 гэһэн тоотой... Ботвинник түрүүлжэ ябана. Гр... мейстернүүд мартын 19-дэ зур... дахяа наадаха. Смыслов сагаан... наадаха.

Редакторай түлөө С. БАДМА...

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭН... УРЬҺАЛАМЖА

(1951 ондо гаргагдаһан)

1957 оной мартын 10-да Семипалатинск городто болоһон шүүбэринүүдэй 11-дэхи тиражай

ШАЛГАЛТЫН ТАБЛИЦА

Урьһаламжын разряд бүхэнэй серинүүд болон облигацинуу... удаадахи номернуудта шүүбэринүүд тудаба:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№
100009	31*)	1 000	103761	1—50	200	109533	1—50	200	115374	39*)
100099	1—50	500	103808	44*)	1 000	109546	44*)	1 000	115382	06*)
100204	36*)	1 000	104147	27*)	1 000	109612	26*)	1 000	115419	22*)
100287	16*)	1 000	104237	03*)	5 000	109679	1—50	500	115877	27*)
100344	08*)	1 000	104254	1—50	500	109790	10*)	1 000	115928	49*)
100442	1—50	200	104425	03*)	1 000	110374	1—50	500	115936	02*)
100450	1—50	500	104598	50*)	1 000	110405	1—50	200	115938	1—50
100506	32*)	5 000	104676	28*)	1 000	110483	22*)	1 000	115944	1—50
100552	18*)	5 000	104735	1—50	500	110520	45*)	1 000	116009	1—50
100580	43*)	1 000	104844	13*)	1 000	110632	13*)	1 000	116151	1—50
100765	1—50	200	104956	02*)	1 000	110836	1—50	200	116199	10*)
100772	29*)	1 000	105036	36*)	1 000	111086	26*)	1 000	116226	25*)
100858	45*)	1 000	105166	1—50	200	111292	47*)	1 000	116385	39*)
101106	1—50	500	105182	04*)	1 000	111361	24*)	1 000	116393	1—50
101243	33*)	1 000	105197	27*)	1 000	111403	1—50	200	116564	1—50
101459	1—50	200	105366	1—50	500	111578	1—50	200	116682	1—50
101537	1—50	200	105382	41*)	1 000	111621	1—50	200	116766	15*)
101639	05*)	1 000	105410	44*)	1 000	111772	41*)	1 000	116775	41*)
101757	35*)	1 000	105552	04*)	1 000	111884	1—50	200	116783	29*)
101971	49*)	1 000	105811	13*)	1 000	111933	34*)	1 000	117055	29*)
102121	15*)	1 000	105867	01*)	1 000	112354	1—50	200	117168	15*)
102332	03*)	5 000	105972	1—50	500	112438	1—50	500	117194	1—50
102379	17*)	1 000	106337	40*)	1 000	112710	12*)	1 000	117226	34*)
102469	04*)	1 000	106451	1—50	200	112772	1—50	500	117254	1—50
102469	04*)	10 000	106510	1—50	200	112863	21*)	10 000	117499	03*)
102592	09*)	1 000	106821	12*)	1 000	112117	04*)	1 000	117516	30*)
102705	04*)	1 000	106869	1—50	500	113192	18*)	1 000	117579	13*)
102722	1—50	200	107043	1—50	200	113423	1—50	200	117592	31*)
102727	07*)	1 000	107060	42*)	1 000	113483	45*)	1 000	117733	1—50
102750	1—50	500	107084	10*)	1 000	113704	38*)	1 000	118004	13*)
102873	14*)	1 000	107125	01*)	1 000	113779	29*)	1 000	118011	21*)
102894	11*)	1 000	107177	1—50	200	113914	37*)	1 000	118051	1—50
103065	46*)	1 000	107798	41*)	1 000	114126	01*)	1 000	118226	36*)
103149	19*)	1 000	107868	1—50	1 000	114226	40*)	1 000	118426	32*)
103200	33*)	5 000	108021	31*)	5 000	114312	1—50	200	118440	12*)
103206	08*)	1 000	108319	1—50	200	114316	1—50	200	118465	1—50
103208	02*)	1 000	108321	13*)	1 000	114806	34*)	1 000	118657	49*)
103272	43*)	1 000	108554	1—50	200	114842	21*)	1 000	118708	48*)
103372	1—50	200	108717	1—50	200	114888	20*)	1 000	118855	17*)
103388	1—50	200	108749	22*)	5 000	114993	1—50	200	118938	31*)
103444	22*)	5 000	108919	13*)	1 000	115034	32*)	10 000	118937	35*)
103605	16*)	25 000	109135	1—50	200	115220	1—50	200	119003	1—50
103606	1—50	200	109249	1—50	200	115273	50*)	1 000	119120	1—50
103625	47*)	1 000	109451	23*)	1 000	115343	09*)	1 000	119797	1—50
103662	13*)	1 000	109477	03*)	10 000				119902	38*)

*) Энэ серин облигациин нүгөө 49 номернуудтань тус бүриин 200 түх... шүүбэринүүд буугаа.

БМАССР-эй гострудсберкассын ба госкредиднэ управл...

Дуратайхан нүхэдөө золгохомнай

Арюухан харгыдаа
оруулжархёод,
Адлихан табиял машинаараа.
Алтанхан таряагаа
хуряажархёод,
Артельдээ бусаял баранаараа.

Нарихан голойнгоо ургасатайда
Наартайхан бэлшээнэл адуу
маляа.
Намарай һүниин дуулимханда
Намжаархан дуулаанал уран
дуугаа.

☆
ДУУН
☆ ☆

Хадынгаа нааханууp
колхоздомнай
Холоһоо жэрыгээд харагдаал
даа.
Һүнимнай үдэрһөө илгаршагүй
һаруулхан туяагаар толороол
даа.

Хонгёохон радиогоор
һонинуудынай
Холоһоош, ойроһоош
ханхинанхай.
Колхознай городһоо таһаршагүй
Хүгжэлтэй һайнаар һуурижанхай.

Дарьхан ажалаа дүүргэжэрхёод
Дорюунхан зугаатай бусахамни.
Дабхархан клубтаа суглархаджа,
Дуратайхан нүхэдөө
золгохомнай.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00378. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1331.